5 ИЮН 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 105 (10.101). ● 1991 йил 4 июнь ● сешанба ● Баҳоси 8 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

30 май куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда «Бозор муносабатларига ўтишга доир тадбирларни амалга ошириш учун раҳбар коммунистлар масъулиятини ошириш юзасидан Сурхондарё вилоят партия комитетининг иши тўғрисида»ги масала муҳокама қилинди.

Масалани муҳокама қилиш чоғида Сурхондарё вилоят партия комитети, раҳбар коммунистлар бозор муносабатларига ўтишга тайёргарлик юзасидан муайян ишларни амалга ошираётганликлари, лекин бу иш ҳозирги куннинг юксак талабларига жавоб бермаётганлиги таъкидланди. Аввало вилоят партия комитети ва унинг бюроси партия комитетлари, раҳбар коммунистларнинг диққат эътиборини иқтисодиёт ва ижтимоий соҳадаги танг ҳолатларни бартараф этиш юзасидан комплекс ва мувофиқлаштирилган чора-тадбирларни ишлаб чиқишга қарата олмаяпти, натижада иқтисодий таназзул тамойиллари вужудга келмоқда.

Партия комитетлари хўжалик юритишнинг илғор шаклларини жорий этиш, ишбилармонлик фаолиятини ривожлантириш, фермер хўжаликларини барпо этиш, хусусийлаштириш масалаларига етарли даражада эътибор бермаяптилар. Меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан банд қилиш, кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш муаммоларини ҳал этиш юзасидан амалий таклифлар киритилмаяпти.

Вилоятда аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашни пухта таъминлаш юзасидан ўз вақтида амалий чора-тадбирлар кўриш масалалари эътибордан четда қолган. Термиз шаҳрида кундалик зарур молларни нормага мувофиқ беришни жорий этиш масаласини ҳал қилиш аслида инкор қилинган, аҳолига ер участкалари ажратиб бериш масаласи ҳамма ерда ҳам ҳал қилинаяпти, деб бўлмайди, чакана нархлар ислоҳоти муносабати билан ходимларга компенсация тўлаш учун қўшимча резервлар излаб топилмаяпти.

Бозор муносабатларига ўтишга доир ишларда системали ёндошувнинг йўқлиги ташқи иқтисодий фаолиятга салбий таъсир қилмоқда. Вилоят партия комитети бюроси ва халқ депутатлари вилоят кенгашининг раёсати бу масалаларда изчил йўл тутишмаяпти, баъзида ўз уқувсизлигини кўрсатмоқда. Хорижий валюта маблағларини талон-торож қилиш, талабни таҳлил этмай шартномалар тузиш, валюта бўйича қарздорликнинг вужудга келиши фактлари хўжалик раҳбарлари фаолияти назорат этилмаслигининг натижасидир.

Бу камчиликларнинг ҳаммаси, деб таъкидланди бюрода, кўп жиҳатдан кадрларга нисбатан талабчанликнинг пасайганлиги, раҳбар ходимларнинг вилоятдаги ишлар аҳволи ва унинг ривожланиш истиқболлари учун шахсий масъулияти сусайганлиги билан боғлиқдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси қабул қилган қарорда Сурхондарё вилоят партия комитетидан, унинг котиблари Ҳ. Э. Бердиев, В. Г. Грабилиндан, Сурхондарё вилоят ижроия комитетининг раиси, коммунист Т. М. Менглиевдан камчиликларни бартараф этиш юзасидан амалий чора-тадбирлар кўриш, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди кўрсатмаларини бажаришда вилоят раҳбар коммунистларига нисбатан талабчанликни кучайтириш талаб қилинди. Бир қанча жумҳурият вазирликлари ва идораларининг коммунист раҳбарларига бозор муносабатларига ўтишнинг муаммоли масалаларини ўрганиш учун мутахассислар гуруҳини тузиш ва Сурхондарё вилоятига аниқ-равшан амалий ёрдам бериш вазифаси топширилди.

Бюро мажлисида «Правда Востока» рўзномаси таҳририяти билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мафкура бўлимининг «Правда Востока» рўзномасининг 75 йиллигини тантанали байрам қилиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинди. Қабул қилинган қарорда юбилей комиссиясининг аъзолари, шунингдек 1992 йил апрель ойида ўтказиладиган юбилей тадбирлари тасдиқланди.

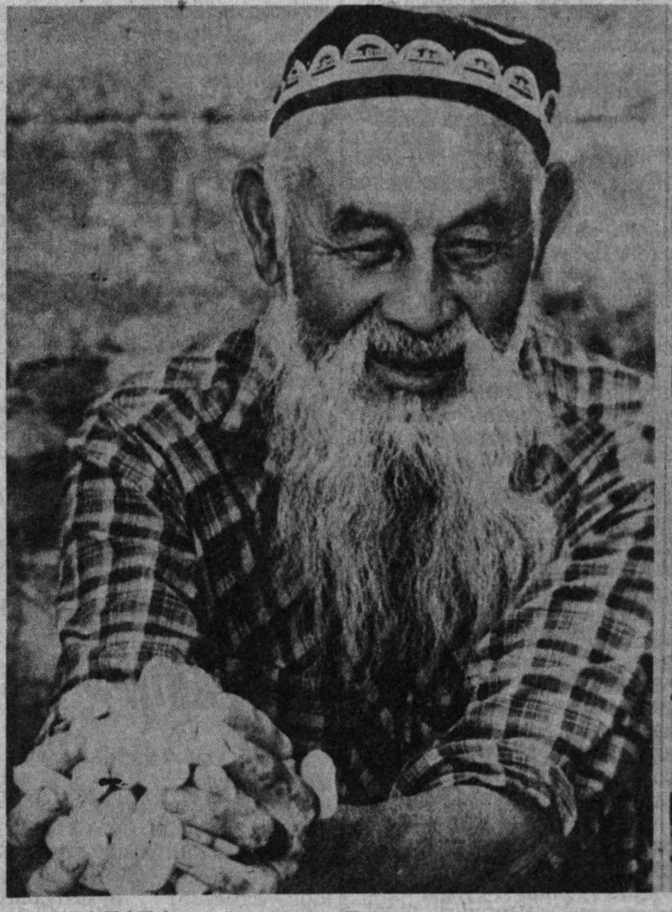

● ҒАЛАБА районидаги Дмитров номли колхоз пиллакорлари мўл ҳосил етиштир дилар. Суратларда: (чапда) Ҳайдар ота Элмуродов ҳашарда. (Ўнгда) кўп йиллардан буён 100 килограммдан ошириб пилла топшираётган Марофат Субанова ҳамда Ҳолбуви Сулаймонова. Суратқаш В. ТЎРАЕВ.

ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

Тошкент вилоят партия комитети бюросининг мажлиси бўлди. Мажлисда «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг партия сафларини мустаҳкамлаш тўғрисидаги 1990 йил 21 ноябрдаги қарорини бажариш борасида Ангрен, Олмалиқ, Бекобод шаҳар партия комитетларининг иши тўғрисида»ги масала муҳокама қилинди.

Ангрен, Олмалиқ, Бекобод шаҳарлари партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари партия сафларини мустаҳкамлаш, коммунистларнинг жамиятда юз бераётган мураккаб сиёсий ва иқтисодий жараёнларга таъсирини кучайтириш юзасидан ўз иш усул, шакл ва услубларини янгилашга интилаётганликлари таъкидланди. Улар иқтисодий ислоҳотни фаол ўтказиш учун раҳбар коммунистлар масъулиятини кучайтириш, тангликка қарши тадбирларни амалга ошириш, меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш муаммоларини ҳал этишда ташаббус кўрсатиш бўйича кўпгина тадбирларни кўрдилар.

Бироқ олиб борилаётган иш савияси шаҳарларда тўпланиб қолган кескин муаммоларга тўла жавоб бермайди. Шаҳар партия ташкилотларида назарий ишнинг аҳамияти сусайтириб қўйилган, бу ҳол улар фаолиятининг сифатига сезиларли таъсир қилмоқда.

Бюро шаҳар партия комитетларига бундан буён одамларни қизиқтираётган масалалар партия ташкилотлари диққат эътиборида бўлиши лозимлигини тавсия этди. Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари воқеалар ривожланишига аниқ ва ўз вақтида акс садо бера олишлари, меҳнаткашлар кайфиятларидаги ўзгаришларни тўғри сеза билишлари, вазиятни олдиндан айтиб бера олишлари, энг кўп қизиқиш туғдирган масалаларни моҳирлик билан ажрата олишлари, жамоаларда қулай маънавий-руҳий муҳит яратишлари керак. Партия ташкилотларининг куч-ғайратини бозор муносабатларига ўтиш билан боғлиқ ҳолда. одамларнинг кундалик эҳтиёжлари ва узоқ муддатли манфаатларини ҳисобга олиб олдиндан чоралар кўришлари керак. Бу масалаларни коммунистлар муҳокамасига, жамоатчилик, маъмурият олдига қўйиш лозим.

«Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасида 1991 йил 15 майда эълон қилинган «Ташаббусни бой берган райком» мақоласи тўғрисида»ги масала Пискент район партия комитети бюро аъзолари иштирокида муҳокама қилинди.

Мазкур масала юзасидан вилоят партия комитети бюроси аъзолари С. Мамарасулов, Ш. Маҳмудова, В. Гордиенко, С. Сайдалиев, Ш. Жалилов, Ж. Шарипов, Ш. Бобоев, Х. Орипов, М. Холиқова, З. Фозилова ўртоқлар ўз муносабатларини билдирдилар.

Бюро «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасида юқоридаги сарлавҳа билан эълон қилинган мақолада баён қилинган танқидий мулоҳазалар тўғрилигини таъкидлади.

Ўзбекистон Компартияси Пискент район комитети фаолиятини ўрганиш шуни кўрсатмоқдаки, райкомнинг бюроси, котиблари район партия ташкилоти иш услубини янгичасига қайта қуролмадилар, иқтисодиётни ислоҳ қилиш ва меҳнаткашлар турмушини яхшилаш юзасидан Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури талаблари бажарилишини таъминламаяптилар. Район партия комитети районни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш истиқболларини ишлаб чиқиш билан шуғулланмаяпти. Коллегиал идоралар мажлисларида кўриб чиқилаётган масалалар асосан жорий тусда бўлмоқда. Хўжалик ва шўро идоралари раҳбар коммунистлари фаолияти устидан назорат бўшаштириб юборилган. Уларнинг ҳисоботлари етарли талабчанлик қилинмай, номигагина эшитилади.

Район партия комитети аппарати ходимлари, партия фаоллари, бошланғич партия ташкилотлари, район партия ташкилоти олдида турган долзарб, муҳим вазифаларни ҳал этишга кўпинча йўналтирилмайдилар. Натижада районни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишлари амалга оширилмай қолди. Саноатда, қурилиш, ижтимоий соҳада салбий йўналишлар кучайиб бормоқда.

Район партия ташкилоти фаолияти умуман бўшаштириб юборилганлиги туфайли шундай аҳвол юз берди. Бу биринчи навбатда шу билан изоҳланадики, район партия комитети бошланғич партия ташкилотларида кундалик иш олиб боришдан амалда четлашиб қолди, райком ва юқори идоралар қарорларини коммунистларга етказиш ва уларнинг бажарилишини уюштириш билан шуғулланмаяпти.

Район ижтимоий-иқтисодий ривожланишига партия таъсирини сусайтириб юборганлиги, ташкилотчилик ва сиёсий иш савияси пастлиги, барча бўғинлардаги раҳбар коммунистларга талабчанлик сустлиги, оммага ғоявий таъсир кўрсатиш системаси секин қайта қурилаётганлиги учун КПСС аъзолари — район партия комитетининг биринчи котиби Т. Х. Холбоев, район ижроия комитетининг раиси Ж. Отақулов ўртоқларга ҳайфсан эълон қилинди. Йўл қўйилган камчиликларда айби бўлган бошқа раҳбар коммунистларнинг жавобгарлигини муҳокама қилиш район партия комитети бюросига топширилди.

Район партия комитети бюросига Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастурини амалга ошириш, район партия ташкилоти фаолиятини такомиллаштириш, кўрсатиб ўтилган ишдаги камчиликларни бартараф этиш юзасидан зарур тадбирлар кўриш топширилди. Сайлаб қўйилган фаолларни, барча коммунистларни партиявий-сиёсий фаолиятнинг энг замонавий усулларини эгаллашга сафарбар қилинсин, уларнинг районни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш режаларини бажаришда фаол иштирок этишига эришилсин, раҳбар коммунистларнинг топширилган соҳада ишнинг аҳволи учун жавобгарлиги оширилсин, вақти-вақти билан уларнинг ҳисоботлари эшитиб турилсин.

Шу мақсадларда район партия комитети бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини кучайтириши керак. Доимий комиссияларнинг куч-ғайрати ҳам ана шу ишга сафарбар этилсин.

Район партия комитети Советлардаги партия гуруҳлари ишини йўлга қўйиши, совет органларидаги раҳбар коммунистлар фаолияти устидан назоратни кучайтириши, бюро мажлислари, пленумларда уларнинг ҳисоботларини тез-тез эшитиб туриши керак. Мафкура иши жонлантирилиши лозим. Меҳнат жамоаларида юз бераётган жараёнлар чуқур таҳлил қилиниши, коммунистлар билан оммавий-сиёсий ишларнинг янги шакл ва усуллари жорий қилиниши лозим.

Район ижроия комитетига (ўртоқ Ж. Отақулов) районни ривожлантиришнинг асосий техник-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш ҳамма тадбирлари мажмуасини ишлаб чиқиш тавсия қилинди.

Капитал қурилиш, шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштириш суръатлари жадаллаштирилиши, аҳолига савдо, маиший хизмат, транспорт хизмати ва бошқа соҳаларда кўрсатиладиган хизматлар кўпайтирилиши керак.

Аҳолини озиқ-овқат билан бирмунча тўлиқ таъминлаш мақсадида ҳар бир хўжалик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш режаларини сўзсиз бажаришлари керак.

Бюро шунингдек КПСС аъзоси — Тошкент вилоят ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Т. А. Ботировнинг Ўзбекистон ССР халқ депутати вазифаларини қандай бажараётганлиги тўғрисидаги ҳисоботини ҳам тинглади.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Марказий Комитет ва вилоят партия комитети сиёсий маориф уйлари ва кабинетларини ижтимоий-сиёсий марказларга айлантириш тўғрисида»ги қарори шаҳар, район партия комитетлари томонидан қандай бажарилаётганлиги ва бошқа масалалар муҳокама қилинди.

УЛАР 21 НАФАР ЭДИ

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА БАЙНАЛМИЛАЛ ЖАНГЧИЛАРГА ЁДГОРЛИК ЎРНАТИЛДИ

ЧИРЧИҚ шаҳрининг 9-кичик ноҳиясидаги кўчалардан бирида байналмилал бурчларини ўташ пайтида ҳалок бўлган 21 нафар ўғлонларимизнинг порлоқ хотираларига бағишлаб ўрнатилган ёдгорликнинг очилиши бўлди. Митингни Чирчиқ шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби, халқ депутатлари шаҳар Шўросининг раиси Дониёр Азизхўжаев очди.

Шундан сўнг Афғонистонда ҳалок бўлган байналмилал-жангчиларнинг ота-оналаридан Клавдия Бутаярова, Асқариддин Асроров, байналмилал-жангчилардан «Қизил Юлдуз» ордени нишондори, шаҳар Кенгашининг депутати Ғофир Тешаевлар сўзга чиқдилар.

Ёдгорликни байналмилал-жангчилар шаҳар Кенгашининг раиси Валерий Комлев, Улуғ Ватан уруши фахрийлари шаҳар кенгаши раисининг муовини Шавкат Умаров, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Эргаш Пирматов, «Қизил Юлдуз» ордени нишондори подполковник Георгий Кудинов ўртоқлар очдилар.

Ёдгорликни меъморлар Ровшан Тўрахонов, Абдурасул Тожиев ва ҳайкалтарош Ровшан Қоратоевлар яратган.

Очилиш маросимида байналмилал-жангчилар шаҳар Кенгашининг муовини Пётр Кудашкин билан суҳбатлашдим:

— Шаҳримизда Афғонистонда хизмат қилган 675 нафар фуқаро бор. Улардан 21 нафари ҳалок бўлган, 21 нафари эса ногирон бўлиб қайтган. Уларнинг оилалари билан узвий алоқа боғлаганмиз. Йигитларимиздан тўрт нафари Кубада даволаниб келди. И. Метакса ва Ш. Асроровга Бельгияда ясалган ногиронлар аравачаси берилди. Ҳалок бўлганларнинг оилаларига қўшимча 200 сўмдан ёрдам пули топширдик.

Митингда байналмилал-жангчилар, ҳалок бўлган байналмилал-жангчиларнинг қариндош-уруғлари, уруш ва меҳнат фахрийлари, ҳарбий бўлинмалар жангчилари тўпланишди. Тошкент вилояти партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Кенгаши раиси С. Мамарасулов иштирок этди.

Жангчилар хотирасига мушаклар отилди. Аскарлар саф тортиб ўтишди. Ҳалок бўлган юртдошлар ёдгорлигига гулчамбарлар қўйилди.

Даврон АҲМАД.

СУРАТЛАРДА: ёдгорликнинг очилиш маросимидан лавҳалар.

Муаллиф суратлари.

БИРИНЧИ БЎЛДИЛАР

Ҳар йили ҳам бу колхоз пиллакорлари қурт боқишда уюшқоқлик кўрсатиб мўл ҳосил олишади. Бу йил ҳам астойдил ҳаракат қилдилар. Бироқ баҳорнинг кечикиб келганлиги ҳадеганда кунларнинг исийвермаганлиги, бунинг устига пилланинг «Ф-5» янги нави парваришланганлиги ишни анча мураккаблаштирди. Қуртларнинг барг ейиши суст бўлди. Дастага кечроқ чиқди.

— Лекин шунга қарамай, — дейди «Партия XX съезди» колхози раиси Б. Фозилов. — Пиллакорларимиз бор маҳоратлари, тажрибаларини ишга солдилар. Барг таъминотида узилиш бўлишига йўл қўйилмади. Хонадонларда кечасию-кундузи ҳароратнинг бир меъёрда сақланиб туришига эришилди. Натижада пилла териш ва топшириш кун сайин кучайди. Хўжалик районда биринчилардан бўлиб режани бажарди.

Давлатга 4 тонна ўрнига ҳозиргача 4 тонна 70 килограммдан ортиқ пилла топширилди. Мамлакат Одилова, Жалил Халилов, Ўринбой Файзиев, Нафиса Одилова сингари пиллакорлар, айниқса, яхши натижаларга эришдилар.

Калинин районидаги бошқа хўжаликлар ҳам пилла топширишда ҳар дамни ғанимат билмоқдалар.

Калинин номли колхоз ҳамда «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» шўро хўжалиги пиллакорлари ҳам кечадан бошлаб режага қўшимча маҳсулот топширмоқдалар.

Н. ИСАЕВ.

УЮШМА ҲИСОБИДАН

ЭЛЕКТР станциялари ва электр техникаси саноати вилоятимиз иқтисодиётининг етакчи тармоқларидан ҳисобланади. Унинг ҳудудида ўнлаб катта-кичик нурхоналар, қатор электр техникаси воситалари ишлаб чиқарувчи корхоналар жойлашган. Уларда ўнлаб минг ишчи-хизматчилар меҳнат қилишади. Бу меҳнаткашлар электр станциялари ва электр техникаси саноати ишчилари касаба уюшмаси вилоят қўмитасига бирлашган. Бу қўмита ташкил этилганига ҳам чорак аср бўлди. Шу давр мобайнида унга шу соҳанинг билимдон мутахассиси Козим Мақсудхонов раислик қилиб келмоқда. «Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири, вилоят касаба уюшмалари кенгаши матбуот маркази мудири **Будир Пўлатов К. МАҚСУДХОНОВ**га бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Демократиялаш, қайта қуриш тобора кенг қулоч ёяётган ҳозирги вақтда вилоят касаба уюшмалари қўмитаси асосий эътиборни нимага қаратмоқда?

— Ҳозирги вақтда ҳамма жойда касаба уюшмаларининг асосий вазифаси меҳнаткашлар, пенсионерлар, талабаларнинг иқтисодий ва ижтимоий ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг турмуш даражаларини баҳоли қудрат яхшилашга хизмат қилишдан иборат бўлиб қолди. Маълумки, илгари бундай эмасди. Гарчанд шундай бўлиши керак бўлса-да, касаба уюшмалари камчил маҳсулотларни тақсимлаш, маъмурият, партия ташкилотларига дастёрлик қилиш ишлари билан банд бўларди. Бу эса унинг юқорида қайд қилинган муқаддас вазифасини бажаришдан четлаштириб қўйди. Қайта қуриш муносабати билан бизнинг касаба уюшмамиз ҳаётида ҳам туб ўзгаришлар юз берди. Бирмунча дадил қадамлар қўйилди. Қуйи ташкилотларга мустақиллик берилди. Илгари фақат юқоридан берилган кўрсатма асосида иш юритилган бўлса, энди қуйи ташкилотлар билан ўзаро шартнома асосида ишланмоқда. Бунинг маъноси чуқур. Мустақиллик туфайли бошланғич ташкилот барча масалаларни ўзи кўриб чиқмоқда. Шунинг учун кўпгина муаммолар жойида, шароитга қараб, имконият ҳисобга олиниб, одил ҳал этилмоқда. Натижада тартиб-интизом яхшиланаяпти, бошланғич касаба уюшмаси ташкилотларининг ишчанлиги ошаяпти. Юқори партия, совет, касаба ва бошқа ташкилотларга тушаётган шикоят хатларининг кескин камаяётганлигининг ҳам сабаби шунда. Масалан, 1989 йил юзга яқин шикоят рўйхатга олинган бўлса, 1990 йили 64 та бўлди. Бу йилнинг ўтган даври, яъни беш ой ичида 14 та шикоят тушди.

• Касаба уюшмаси ҳаёти

Бошланғич ташкилотларда ташкилий ишларнинг савияси кўтарилди. Адлиявий, меҳнат муҳофазаси, турар-жой, маиший, умуман барча ижтимоий масалалар бўйича текширувлар чуқур ўтказиладиган бўлди.

— Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида қўмита меҳнаткашларнинг моддий-ижтимоий турмуш даражасини яхшилаш учун қандай ёрдам кўрсатаяпти?

— Бу, албатта, муҳим масала. Бозор иқтисодиёти муносабати билан нархлар кескин ошиб кетди. Бу эса ўз навбатида турмуш даражасининг пасайишига, моддий қийинчиликларга олиб келди. Бизнинг асосий вазифамиз қонунчиликка асосланган ҳолда тармоқ корхона ва ташкилотларида ишловчи кишиларнинг ижтимоий ҳимояланиш кафолатларини яратишдир.

Бу борада бир қатор ишлар қилиняпти. Масалан, Чирчиқ трансформатор заводида бир ярим ёшдан уч ёшгача фарзанди бўлган оналарга ҳар ойда 35 сўмдан пул берилаяпти, соғлиққа зарарли ҳисобланган бўлинмаларда ишловчилар таътилига олти кунгача қўшиб бериладиган бўлди. Тошкент ГРЭСи касаба уюшмаси маъмурияти ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда ишчи-хизматчилар учун қатор қулайликлар яратмоқда, моддий ёрдам кўрсатмоқда. Бу ерда тунги навбатда ишловчиларга текин иссиқ овқат бериладиган бўлди, шунингдек уларга икки баравар кўп иш ҳақи тўланаяпти. Энергетика ва электрлаштириш вазирлигига қарашли деярли барча корхоналарда касаба уюшмаси ҳисобидан муҳтожларга ёрдам пуллари берилмоқда. Ҳар бир ишловчига овқатланиш учун ойига 23 сўмдан 40 сўмгача ажратилмоқда.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, тармоғимизга қарашли ҳар бир корхона ҳузурида дам олиш-маиший бўлинмалар ташкил этишга эришганмиз. Бу, албатта, тармоқ касаба уюшмаси фаоллари, бошланғич ташкилотларининг катта ташкилотчилик ишлари, меҳнаткашларга нисбатан қилинаётган ғамхўрликларининг далилидир.

Вилоят касаба уюшмаси қўмитаси ишчи-хизматчиларнинг бевосита моддий ва маданий турмуш шароитларини яхшилаш юзасидан қилган бошқа ишлари ҳам бор. Уларнинг ҳаммасини бирмабир айтиб ўтиш зарур бўлмаса ҳам керак. Энг муҳими эндиликда касаба уюшмаси қўмитаси мустақил бўлиб қолди, илгаригидек дастёрлик қилишдан халос бўлди. Бу тармоғимиз меҳнаткашлари ҳақида ҳар томонлама ғамхўрлик қилиш, ихтиёримиздаги барча имкониятларни ишга солиш учун йўл очиб берди. Шунинг учун ҳам қўмитамиз жойлардаги бошланғич ташкилотлар билан келишиб бундай ишларнинг анча узоқ муддатга мўлжалланган дастурини ишлаб чиқди. Биз уни оғишмай амалга ошириш йўлидан бораверамиз. Бу меҳнаткашларнинг энг оммавий ташкилоти ҳисобланган касаба уюшмамиз барча бўғинлари фаолиятининг мезони бўлиб қолади.

• Муаммо ечимини кутади

КИМ ҲАЛ ЭТАДИ?

БОЗОР иқтисодига ўтиш, бошқаришнинг иқтисодий омилларини ҳисобга олган ҳолда ижара системасини жорий этиш хўжалик юритишда ҳам баъзи ютуқларни қўлга киритиш имконини бермоқда. Деҳқон ерга хўжайинлик ҳиссини сезаётир. Лекин бу усул ҳар жиҳатдан манфаат келтириши учун талайгина муаммолар борки, у ҳал этилмаса барибир деҳқоннинг косаси оқармайди. Аввало нарх беаёв кўтарилиб деҳқон ва чорвадорга жуда катта қийинчиликлар туғдирмоқда. Чунки, илгари бир тонна аммофоснинг нархи 86 сўм турадиган бўлса, ҳозир у 336 сўмга чиқиб кетди. Бир литр ёқилғи учун деҳқон илгари 8 тийин тўларди, ҳозир унинг нархи ҳам 4—5 баробар ортиб кетган. Ёки чорва учун емни олайлик. Бундан атиги бир йил аввал бир килограмм емни 17—18 тийинга сотиб олган бўлсак, ҳозир унинг нархи 56—58 тийин. Қишлоқ хўжалик экинларига ишлов берадиган Т-4 трактори илгари атиги 2 минг сўм турарди. Ҳозир уни 16 минг сўмга сотиб оласиз. Яна шуни ҳам таъкидлаш керакки, бу трактор Россиянинг текис ерларида ишлатишга мўлжалланган бўлиб, бизнинг тоғ олди ва тошлоқ ерларимизда эса уч-тўрт йилда ишдан чиқаяпти.

Ер участкаси олган кишилар иморат сололмай хуноб. Қурилиш материалларининг нархи осмонда. Бу ҳам етмагандай савдо базаларида қурилиш материаллари жуда кам миқдорда, у ҳам фақат ижроқўмдан бериладиган чипта орқали сотилмоқдаки, бу ҳолат ҳам деҳқоннинг ишини ниҳоятда қийинлаштириб юборди.

Ўтган йилнинг бошида барча хўжаликларга гўё режадан ортиқча етиштирилган маҳсулотларни истаган жойда сотишларига рухсат берилган эди. Шу боисдан биз сабзавот сотиш режасини бажарганимиздан сўнг, ортиқча маҳсулотни Россия шаҳарларидаги корхоналарга юбориб, улардан қурилиш материаллари ва қанд-шакар маҳсулотлари олишни кўзлаган эдик. Афсуски, кейинчалик маҳсулотни жумҳуриятдан четга сотмаслик тўғрисида буйруқ келди.

Март ойида юқоридан товон пули давлат ҳисобидан тўланиши тўғрисида кўрсатма бор эди. Энди эса ҳар бир ишчига ҳар ойда бериладиган 60—65 сўмлик товон пулини ҳам совхоз тўлаши зарурлиги тўғрисида гапирмоқдалар. Бу маблағ ҳам деҳқон меҳнатидан келадиган даромад ҳисобига бўлиши керак, албатта.

Хўжалигимиз чорвадорлари давлатга гўшт, сут, тухум, жун ва бошқа маҳсулотлар ҳам сотадилар. Бу соҳада, айниқса, гўшт етиштириш ва давлатга сотишда бир қанча тенгсизликлар бор. Масалан биз, эркак бузоқларни туғилганидан сўнг етти кун ўтгач, боқиб, гўштга топширишлари учун ВЛКСМ 50 йиллиги номли чорвачилик комплексига арзимаган пулга сотишга мажбурмиз. Чунки юқорининг буйруғи шундай. Ўзимизга эса бўрдоқига боқиладиган эркак бузоқлар қолмайди. Аҳвол шундай экан, гўштни қаердан ва қайси манбалар асосида тайёрлайсан, деб сўровчининг ўзи йўқ. Тўғри, қўйлар ҳисобига гўшт топширишни айтадилар. Лекин қўчқорлар ва қариб қолган совлиқлар ҳисобига топшириладиган гўшт совхоз бўйича 35—40 фоизни ташкил этади. Бордию, қўйлар ҳисобига гўштни кўпайтирадиган бўлсак, бош сони камайиб келгуси йили топширишимиз лозим бўлган жун, шунингдек қўзи олиш режалари барбод этилади. Буларни ўйлайдиган одам топилмаяпти.

Деҳқон учун энг мушкул бўлган муаммолардан яна бири минерал ўғитларнинг ҳозир совхозларга мутлақо берилмай қўйилганлиги билан боғлиқ. Тўғри, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришда пестицидларни ишлатишда жуда катта камчиликларга йўл қўйилди. Бироқ уларни вақти ва меъёри билан ишлатса бўладику! Ерни юмшатадиган, ҳосилдорликни оширадиган минералларни ҳам йўқ қилиш ақлга сиғмайдиган ишдир. Бусиз ҳам экинларимиз жуда қийинчиликлар билан ривожланмоқда. Оҳангарон цемент комбинати, Олмалиқ химия комбинати, Янги Ангрен ГРЭСи, Ангрен резина-техника комбинати, картон ишлаб чиқарувчи комбинати чиқараётган турли дудлар, чанглар, ғуборли заҳарлар қайси заҳарли пестицидлардан қолишади? Буларни суриштириш тўғрисида ҳалигача ҳеч ким ўйламаяпти. Айниқса, ўтган йили олмазорлар гулидаёқ ҳосил тугунчаларини ташлаб юборгани, катта-катта пайкаллардаги узумзорларнинг ишкомларидаги ҳосил айни етилиш олдида ириб кетгани, помидорлар сасий бошлагани ҳозир Оҳангарондагина эмас, жумҳуриятда ҳам ҳеч кимга сир эмас.

Икки йилдан бери Оҳангарондаги барча картошказорларни колорадо қўнғизи босиб кетса ҳам иқтидорли олимларимиз уни йўқотиш чораларини кўрмаётганлиги ҳам деҳқонни ташвишга солмоқда. Тўғри, ҳозирча колорадо қўнғизини ўлдирадиган бир препарат топилди. Аммо уни биринчи сепишда қўнғизларга мутлақо таъсир қилмаяпти. Иккинчи марта сепилганда эса, аксари экинзорлар касалга чалинмоқда.

Мана шу сингари муаммолар ҳал этилмас экан, деҳқоннинг косаси ҳеч қачон оқармайди.

Шунқор УМУРЗОҚОВ,
Оҳангарон районидаги Ворошилов номли совхоз директори.

«ТУЛПОР» БАЛИҚ БОҚАЯПТИ

Ўрта Осиё кабель бирлашмаси жамоаси бундан бир неча йил илгари Пискент ноҳияси ҳудудида ёрдамчи хўжалик ташкил этиш учун ер олган эди. Бу ерда чорва боқиш, сабзавот етиштириш йўлга қўйилди. Бироқ у кутилган натижа бермади. Ҳосил кам бўлди. Чорвачилик маҳсулотлари жуда қимматга тушди. Шундан кейин бу хўжаликни «Тулпор» ижарачи корхона жамоасига топширилди.

Бу корхона жамоа аҳли ёрдамчи хўжаликда балиқчиликни йўлга қўйишни режалаштирди. Бунинг учун махсус ҳовузлар бунёд этилди. Яқиндан бошлаб бу ҳовузларда балиқ боқиляпти. Вилоят балиқчилик хўжаликларидан сотиб олинган ёш балиқлар тоғ дарёсининг зилол сувларида яхши ривожланяпти. Келгусида ҳовузлар сони янада кўпаяди. Бу кабелчиларга тирик балиқ етказиб бериш имконини яратади.

С. ШАМСИДДИНОВ.

БОШИНГИЗГА КУЛФАТ ТУШГАНДА

ТОШКЕНТДА шошилинч тиббий ёрдам минтақа маркази ташкил этилди. Марказ фавқулодда вазиятлар — авариялар, фалокатлар, табиий офатлар рўй берганида, оммавий равишда заҳарланиш бўлганида жабрланганларга зудлик билан ёрдам беради.

Пойтахтимиздаги ҳар иккала тиббий олий ўқув юрти клиник касалхоналари, Бутуниттифоқ жарроҳлик илмий маркази Тошкент бўлими, Тез тиббий ёрдам клиник касалхонаси ва бошқа даволаш муассасалари негизида малакали жарроҳлар, травматологлар, токсикологлар, эпидемиологлар ва бошқа мутахассислардан ташкил топган Тез ёрдам кўрсатиш бригадалари тузилди. Дори-дармонлар, аппаратлар, автомобиль транспорти улар ихтиёрига бериб қўйилди. Санитария авиацияси ҳам бириктирилди.

Марказ хизмати фаолиятини Ўзбекистон ССЖ Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузурида тузилган тезкор штаб мувофиқлаштириб туради. Унинг фавқулодда ҳолатларда идораларга тегишли авария-қутқарув бўлимлари, шунингдек вилоят соғлиқни сақлаш идоралари билан ҳамжиҳатлигининг тартиби ҳам белгилаб қўйилди.

Шошилинч тиббий ёрдам маркази учун Тошкентда 200 ўринли касалхона қурилишини бошлаш мўлжалланган.

Вилоятларда ҳам фавқулодда вазиятларда жабрланганларга тезлик билан тиббий-санитария ёрдами кўрсатадиган шундай бригадалар, отрядлар, ихчам касалхоналар ташкил этилмоқда.

Л. СТРУННИКОВА,
ЎзТАГ мухбири.

„ПРОМЕТЕЙ“ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Уруш тугаганига салкам ярим аср бўлибдики, лекин ҳали ҳам қанчадан-қанча оилалар урушга кетган ўз яқинлари ҳақида бирор маълумотга эга эмаслар. Шундай оилалар клубимизга кўп мурожаат қилишади. Лекин биз ҳаммага ҳам ёрдам беролмаймиз. Ҳарбий комиссариатларда ҳам, СССР Мудофаа вазирлигининг Марказий архивида ҳам маълумотлар кам. Кўпгина архивлар қуршовда қолинганда йўқ қилинган, душман қўлига тегмаслик учун ўрмонларга беркитилган ёки бошқа сабабларга кўра сақланмаган. Шунга қарамай, биз қўлимиздан келганини қиляпмиз.

Клубимизга ҳар куни ҳеч бўлмаса битта ўзбекистонлик жангчи ҳақида маълумот келади. Картотекамиздаги жангчиларнинг сони бугунги кунда 7 мингга яқинлашди. Мамлакатимизнинг турли шаҳар ва вилоятларидан келаётган маълумотларни матбуотда эълон қилиб борамиз. Бугун эътиборингизга қуйидаги рўйхатни ҳавола қилмоқчимиз.

Украина ССР Запорожье вилоятида ҳалок бўлганлар:

— **Латипов Зайнитдин** — 1921 йилда туғилган. Сержант. 276-ўқчи полкнинг 77-дивизиясида хизмат қилган. 1943 йил 9 октябрда ҳалок бўлган. Большой Токмакский районининг Октябрьфельд қишлоғида дафн этилган. Тошкент районининг Келес қишлоғидан;

— **Урозбоев Сайдали** — 1920 йилда туғилган. Оддий аскар. 939-ўқчи полкнинг 259-дивизиясида хизмат қилган. 1944 йил 6 январда ҳалок бўлган. Большой Белозерск район, «Ҳосил учун» жамоа хўжалигида дафн этилган. Ўрта Чирчиқ районидан;

— **Хожибеков Акром** — 1916 йилда туғилган. Оддий аскар. 939-ўқчи полкнинг 259-дивизиясида хизмат қилган. 1943 йил 24 декабрда ҳалок бўлган. «Ҳосил учун» жамоа хўжалигида дафн этилган. Янгийўл район, «Байналмилал» жамоа хўжалигидан;

— **Усмонов Рустам** — 1911 йилда туғилган. Оддий аскар 1055-ўқчи полкнинг 297-дивизиясида хизмат қилган. 1943 йил 28 сентябрда ҳалок бўлган. Красноармейск район Кемерово қишлоғида дафн этилган. Янгийўл район Свердлов номли жамоа хўжалигидан;

— **Аъзамов Шариф** —1913 йилда туғилган. Оддий аскар. 105-гвардиячи ўқчи полкнинг 34-ўқчи дивизиясида хизмат қилган. 1943 йил 2 декабрда ҳалок бўлган. Большой Белозерск район марказида дафн этилган. Тошкент шаҳар Октябрь райони Чиғатой маҳалласидан.

РСФСРнинг Орёл вилоятида ҳалок бўлганлар:

— **Ниёзов Салоҳиддин** — 1918 йилда туғилган. 1942 йил 9 октябрда ҳалок бўлган. Новосельск район Кирики қишлоғида дафн этилган. Тошкент шаҳри, Михайловская кўчаси, 2-уйда яшаган. Онаси— Раҳимжонова Ҳожия;

— **Ўринбоев Усмон** —1902 йилда туғилган. Оддий аскар 518-ўқчи полкнинг 129-дивизиясида хизмат қилган. 1943 йил 12 июлда ҳалок бўлган. Залегошен район, Октябрь қишлоқ Совети ҳудудида дафн этилган. Тошкент вилояти, Қорасув райони (собиқ), Хонобод қишлоқ Советида яшаган. Рафиқаси — Ўринбоева Хайри;

— **Каримов Кифоят** — 457-ўқчи полк оддий аскари. 1943 йил 13 июлда ҳалок бўлган. Новосельск район, Чернишино қишлоғида дафн этилган. Тошкент вилояти, Сельский район (собиқ), Сталин номли жамоа хўжалиги (собиқ), Сталин қишлоқ Советида яшаган. Рафиқаси — Каримова Ҳакима;

— **Жўраев Жалил** — 1919 йилда туғилган. Оддий аскар. 438-ўқчи полкнинг 129-дивизиясида хизмат қилган. 1943 йил 20 июлда ҳалок бўлган. Ржаное қишлоғида дафн этилган. Тошкент вилояти, Бўка райони, Каганович номли жамоа хўжалигида (собиқ) яшаган. Рафиқасининг исми — Адолат;

Зарифа ЭШМИРЗАЕВА,
«Прометей» қидирув клубининг раҳбари.

● **БЕКОБОД район марказий касалхонасида уруш ва меҳнат фахрийлари, қарияларнинг илтимосига кўра янги 40 ўринли кўз даволаш бўлими ташкил этилди. Энди маҳаллий аҳоли кўз касталиги билан Тошкент шаҳрига қатнамай, шу ернинг ўзида тажрибали шифокорлардан муолажа олишадиган бўлди.**

Бўлим хизматидан бекободликлар қатори Бўка, Тожикистон республикасининг Мастчоҳ районлари аҳолиси ҳам фойдаланаяпти.

Суратларда: район марказий шифохонасининг ташқи кўриниши; шифокор-офтальмолог Нурулла Пиримқулов навбатдаги операцияга ҳозирлик кўраяпти.

Сураткаш А. МАЛЬЦЕВ.

*

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

● **СССР Президенти топшириғига биноан АҚШга сафар қилган СССР Хавфсизлик кенгашининг аъзоси Е. Примаков ҳамда СССР Бош вазирининг биринчи ўринбосари В. Шчербаковни АҚШ президенти Ж. Буш қабул қилди. Учрашувдан сўнг оммавий ахборот воситалари вакиллари билан бўлган мулоқотда Ж. Буш бундай учрашувлар халқаро муҳитни яхшилашда ҳамда Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатларни такомиллаштиришда ижобий аҳамият касб этмоқда, деди.**

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар ўз сафарлари давомида АҚШ маъмуриятининг юқори мартабали намояндалари, хусусан, кордонлик оламининг раҳбарлари билан, шунингдек, давлат котиби Бейкер, молия вазири Брейди, президент қошидаги иқтисодий кенгаш раиси Боскин, жаҳон банки ҳамда халқаро валюта фонди раҳбарияти билан ҳам мулоқотда бўлдилар. Бу учрашувларда Совет эксперт гуруҳининг аъзоси Г. Явлинский ва СССРнинг АҚШдаги элчиси В. Комплектов қатнашдилар.

● **ШУ ЙИЛНИНГ 1 сентябрига қадар Американинг энг охирги ҳарбий хизматчиси Қувайтни ташлаб чиқиб кетади, деди АҚШ мудофаа вазири Ричард Чейни Қоҳирада бўлиб ўтган матбуот конференциясида. Пентагон раҳбарининг гапларига қараганда, Америка томони зарур бўлиб қолса, мазкур минтақага тезлик билан катта гуруҳдаги жангчиларни ҳамда қурол-аслаҳаларни етказиб бериш қобилиятига аввалгидан кўра ҳам ҳозир кўпроқ эгадир.**

● **ЭФИОПИЯ Халқ Инқилобий Демократик Фронти раҳбари Мелес Зенауи Эфиопия гуруҳларининг ўзаро музокараларида қатнашгач, Лондондан Эфиопия пойтахтига қайтиб келди. Шундан сўнг у мазкур мамлакатда жойлашган чет эл элчихоналарининг вакиллари ҳузурида сўзга чиқиб, биз диктатура ва фуқаролар урушидан янги демократик даврга тинч йўл билан ўтиш тарафдоримиз, деди. Мен шу йил 1 июлигача — ўтиш даври ҳукуматини тузиш билан машғул бўладиган конференция чақирилгунча умумий раҳбарликни адо этиб тураман, деди М. Зенауи. Бу конференцияда барча сиёсий партиялар, ташкилотлар, этник гуруҳлар, Эфиопия барча аҳолисининг турли қатламлари вакилларининг иштирок этиши кўзда тутилмоқда. Ағдариб ташланган ҳукумат аъзолари қатл қилинмайдилар, деди янги раҳбар. Улар устидан турли хил жараёнлар уюштириб, биз улардан қасос олмоқчи эмасмиз, деб таъкидлади фронт раҳбари.**

● **ПОКИСТОН Бош вазири Наваз Шариф 1988 йилда авиаҳалокатида ўлган Покистоннинг собиқ президенти Зиё-ул-Ҳақ иши юзасидан янги терговлар олиб бориш хусусида фармойиш берди. Тергов ишларига раҳбарлик қилиш Ички ишлар вазири Шажот Хуссайнга топширилди. Ҳозиргача собиқ президент террорчилик ҳуружи натижасида ўлдирилган деб ҳисобланмоқда. Зиё-ул-Ҳақнинг ўғли Ижас ҳам ўз отаси ўлими тўғрисида янги маълумотлар борлигини айтиб, қайта тергов ўтказилишини талаб қилди.**

● **ФАЛАСТИННИ Озод қилиш Ташкилотининг раҳбари Ясир Арофат Ҳиндистоннинг собиқ Бош вазири Ражив Гандига суиқасд уюштирилишидан бир ой илгари уни тайёрланаётган суиқасддан огоҳлантирганлиги тўғрисидаги гапларни Англияда чиқадиган «Обсервер» рўзномаси босиб чиқарди. Бундай гаплар Ҳиндистон Бош вазири Ч. Шекхар гапларига асосланиб ёзилди. Р. Гандини дафн этиш маросимида Арофат билан учрашган Бош вазир Фаластинни Озод қилиш Ташкилоти раҳбари Гандини огоҳлантирганлиги ҳақидаги гапларни менга айтиб берган эди. Лекин бу масалани чуқур муҳокама қилиш учун қулай фурсат бўлмади, дейди Ч. Шекхар.**

● **АҚШ актрисаси Элизабет Тейлор шифохонага тушиб қолгач, «Нэшнл инкуайрер» ҳафтаномаси актрисанинг тузалмас касаллик — тери силига йўлиққанлиги тўғрисидаги хабарни босиб чиқарди. Э. Тейлор касалхонадан чиққач, ҳафтаномани туҳмат ва бўхтон тарқатишда айблаб, судга берди. Бироқ иш судгача бориб етмади. «Нэшнл инкуайрер» муҳаррири Яин Калдер ҳафтанома саҳифасида дарҳол узрнома чоп этди. Натижада бироз ҳовуридан тушган актрисага мўмайгина пул ҳам тўланди.**

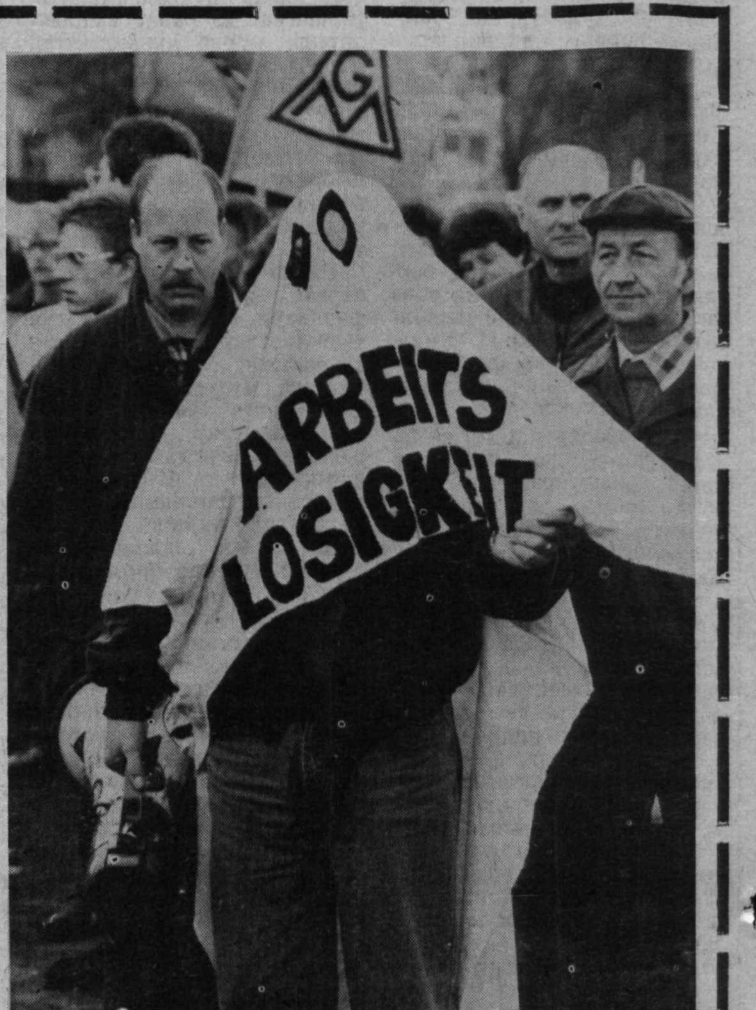

● **ҲАР ИККАЛА Германия тинч йўл билан бирлаштирилганидан сўнг мамлакатдаги иқтисодий ва ижтимоий аҳвол бироз қийинлашиб қолди. Шарқий Германиядан келган кишилар ҳадеганда иш топа олмаётирлар. Натижада кундан-кунга ишсизлар сони ошиб бормоқда. Суратда металлургия касаба уюшмаси томонидан уюштирилган ишсизликка қарши намойиш иштирокчиларини кўриб турибсиз.**

ТАСС сурати.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

Қонун ҳаммага баробар

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг Давлат тили ҳақидаги қонуни қабул қилинганига ҳам бир ярим йилдан ошди. Умуман эндиликда она тилимизга бўлган эътибор ҳамма жойда кучайди. Бу қувончли ҳол албатта. Бироқ бу масалага муносабат суст бораётган худудлар ҳам етарли.

Ана шу қонуннинг 24-моддасида «Ўзбекистон ССРдаги шаҳарлар, қишлоқлар, кўчалар, бекатлар, тарихий обидалар ва бошқа жуғрофий ҳудудий ўринларнинг номлари миллий шаклда берилади ва давлат тилида ёзилади», дейилган. 28-моддада эса тил ҳақидаги қонуннинг бажарилиши юзасидан ҳар бир раҳбар ўз ташкилоти учун шахсан жавобгар эканлиги қайд этилган. Хўш, ана шу моддалар амалда қай тарзда бажариляпти?

Яқинда Коммунистик районидаги бир қатор даҳаларни айланиб чиқдик. Афсуски кўплаб корхоналар, ташкилотлар, кўчалар, савдо дўконларидаги ёзувлар ҳамон

ШАХСИЙ ФИКР

илгари қандай бўлса шундайлигича турибди. Биргина Кавардон қишлоғини олайлик. Марказдаги болалар боғчасининг дарвозаси пештоқига катта-катта ҳарфлар билан «Детсад—Бойчечак» колхоз «Политотдел», деб ёзиб қўйилибди. Яна бир бино пештоқига «Библиотека» филиал № 10 работает с 11 ча. до 19 час. Перерыв с 14 до 15 час. Выходной день понедельник», шу бино ёнгинасидаги тикувчилик цехи эшигига «Индпошив одежды» деган ёзувга кўзимиз тушди. «Политотдел» жамоа хўжалиги марказидаги антиқа номлар, ёзувлар ҳам кишини ажаблантиради.

Бизнингча қонун ҳаммага тегишли. Шундай экан, «Политотдел» жамоа хўжалиги раҳбарлари, район маданият бўлимидаги ва атамашунослик билан шуғулланадиган комиссия аъзолари бу борада гап-сўздан амалий ишга ўтишлари керак.

Л. МАНСУРОВ,
жамоатчи мухбир.

МУТАХАССИС ЎЙЛАРИ

ҲАММА ИЛЛАТ ШУНДАКИ...

ДЕҲҚОНЧИЛИКДА ЗАҲАРЛИ КИМЁВИЙ ДОРИЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ТАЪҚИҚЛАНИБ, ТЎҒРИ ИШ ҚИЛИНДИМИ?

КУТИЛМАГАНДА менга жумҳурият қишлоқ хўжалигини кимёлаштириш илмий бошқармасидан М. Зоҳидов қўнғироқ қилиб, Абдуҳаким, илтимос, биргаликда Тошкент ноҳиясига бориб келсак, у ерда Россиядан келган аллақандай кооператив ташкилот шартнома асосида картошка экилган майдонларнинг ҳар гектарини 250 сўмдан ҳақ олиб, колорадо қўнғизига қарши препарат ишлаб бераётган эмиш, деб қолди.

Хуллас, бу муаммони ҳал қилиш учун Тошкент ноҳиясига йўл олдик. Ноҳия қишлоқ хўжалигини кимёлаштириш бирлашмасига кириб борганимизда 50 га яқин киши йиғилган, кооператив вакили бу препарат экологик жиҳатдан тоза деб тушунтирарди. Суҳбат бироз давом этгач, менга фикримни билиш учун мурожаат этишди. Унгача кооператив ишлатаётган кимёвий дорига тааллуқли маълумотлар, ҳужжатлар билан танишиб чиқишга улгурдим. Бу ҳужжатлар қонуний, давлат ташкилотларида тайёрланадиган ҳужжатлардан фарқ қилар, бироқ ёзилган маълумотларнинг тўғрилигини тасдиқлайдиган, ишонтирадиган ҳеч нарса йўқ эди.

Кооператив ходимларига бир неча саволлар билан мурожаат қилдим. Шунингдек, қўшимча маълумотлар сўрадим. Улар бу ҳужжатларни, албатта, олиб келамиз, кўрсатамиз, дейишди. Қизиғи, ана шундан кейин бошланди.

Хизматчилик юзасидан кўп деҳқонлар билан учрашганман, суҳбатлашганман. Қолаверса ўзим ҳам деҳқон фарзандиман. Аммо шу кунгача деҳқоннинг йиғлаганини кўрмаган эдим. У шунчалик ўкинчли, аламли эдики, беихтиёр менинг ҳам кўнглимни бузиб юборди. Ёши элликлардан ошиб қолган, сочлари оппоқ, қўллари кетмон чопавериб, қадоқ бўлиб кетган, ўз номи билан замин фарзанди бўлган бир киши кўзлари жиққа ёш менга шундай деди:

— Домла, бизга айтинг, нима қилайлик, ҳаммаларинг келиб у мумкин эмас, бу мумкин эмас, деб кетаверасизлар. Сиз рухсат берган дори-дармоннинг ўзи йўқ, ҳамма йўл ёпиқ. Ахир нима қилишни ҳам айтинглар-да. Бизда нима айб. Қиш тугаб улгурмасдан бола-чақа, хотин-халажни олиб чиқиб, далада иш бошладик. Текисладик, жўяк олдик, экдик. Энди етилай деганда бу колорадо деган «бадбахт» қўнғиз бутун картошкани еб битиряпти. Карамга, сабзига шира тушса, боғларимиз чаман гуллаб ҳосил ололмаяпмиз. Чунки ҳашарот босди. Эшитишимизча сизлар тепадан ҳамма нарсани тақиқлаб қўйганмишсиз. Тўғри, бу одамларни, яъни бизнинг соғлиғимизни ўйлаб қилинган ишдир. Лекин амалда бизга зарар бўляпти-ку. Яна бир ҳафта аҳвол шундай қолса, картошка ҳосилидан айриламиз. Бутун бола-чақамиз билан картошканинг ичида қўнғиз тераяпмиз. Лекин 800 гектар майдонни қўлда тозалаб бўлмайди-ку!

Боз устига деҳқон ер талаб, қийналиб ҳосил етиштириб, бозорга олиб борса, тўртта безори келиб, уни оёқости қиляпти. Маҳсулотини тепиб, ўзини уриб ҳайдаяпти. Унгача йўлда милиция тутса, нима қилайлик, ахир, деди-ю, жим бўлди. Ана шу ерга келганда менинг ҳам кўзимдан ёш чиқиб кетди. Чунки бу хокисор банданинг гапларига чидаш қийин эди. Ҳақиқатан ҳам бу шўрликларда айб нима?

Ўзимча мулоҳаза юритаман. Юқоридан фармон берилди, одамларга ишлашга шароит яратилди. Кооператив, ижара, якка пудрат ва яна аллақандай янгиликлар жорий этилди. Лекин ерда меҳнат қилаётган деҳқонга уларнинг ҳеч қайсиси керак эмас. Чунки у ёлғиз ўзи меҳнат қилмоқда. Экади, чопади, ўтайди, яна ўзи сув қўяди, шу тариқа ҳосил етилади. Ана, энди унинг ёнига шериклар чиқади. Ер бергани учун, бирон ҳужжатни тўғрилаб бергани учун, раҳбар бўлгани учун, яна аллаким меҳмон келди дея, яна кимдир назоратчини оғзини мойлаш учун дея унинг маҳсулотини ташмалайверишади, топган-тутганига шерик бўлишади. Пировардида нари борса бола-чақасини бор-йўғи икки-уч ой едириб-ичиришга етадиган пул билан қолган деҳқонга алам қилмайдими?

Яқинда Тошкентдаги катта сабзавот омборларидан бирида бўлиб, бўлаётган воқеаларни зимдан кузатдим. Деҳқон етиштирган ҳосилини омборга олиб келди. Бир машина юки тарозида турибди-ку хавотир билан тарозибонга қарайди. Бошқа бир ташкилотга қарашли бўлган бу омбордагилар юкни шундай тортишдики, тарозидан ургани уёқда турсин, «скидка» деб ярим тонна маҳсулотни чегириб ташлади. Деҳқон шунга ҳам рози. Йўқса, унинг маҳсулотини олмай қўйишади-да. Кетма-кет деҳқон олиб келган маҳсулотни савдо ташкилотига олиб борадиган кишилар келишди. Улар ҳам акам-укам, дея юк олиб, ярим тонна маҳсулотни кам деб имзо чекишди. Шу тариқа тарозини истаб-истамас қимирлатаётган тарозибон офтобга чиқмасдан бир тонна маҳсулот эгаси бўлиб қолди. Албатта, бу маҳсулотдан келадиган сармояни унинг бир ўзи емайди. У серилдиз дарахтдек бир неча тармоққа тарқалади. Ана шу «илдизлар» бизга керакми ўзи?! Биз кимни алдаяпмиз, бу маҳсулотни етиштирган деҳқоннинг ўзи ҳар хил омборларсиз, воситачиларсиз халққа ўзи сотса бўлмайдими? Менга қолса ана шундай тарозибонларни далага олиб чиқиб ишлатардим. Ана шундагина, улар деҳқон меҳнатининг қадрига озгина бўлса-да етармиди...

Ўтган йили Америка Қўшма Штатларида бўлдим. Жексон шаҳридан сал қуйироқда бир деҳқон хўжалигида бўлиб, иш юритиш усули тўғрисида суҳбатлашдим. У ёлланма меҳнатдан фойдаланар экан. Иш икки томонлама келишув асосида юритилиб, ҳеч ким бировнинг ҳақига хиёнат қилмас экан. Ер эгаси — фермер етиштирилган маҳсулотни ўша жойнинг ўзида бемалол сотади. Қизиғи шундаки, оддийгина ана шу фермер ўз маҳсулоти билан чет эл бозорига ҳам чиқиш ҳуқуқига эга. Биздаги бечора деҳқон буларнинг ҳаммасидан маҳрум қилинган. Бугун эса ана шунча қийинчиликлар, муаммолар устига яна бир саросималик, яъни қишлоқ хўжалик экинларини зараркунандалардан сақлаб қолиш масаласи ҳам пировардида ёлғиз деҳқонни қийнамоқда.

Келинг, ишлаб чиқаришдаги деҳқон муаммоларини қўйиб турайлик. Мен қуйида бошқа нарса — қишлоқ хўжалигида фойдаланилаётган кимёвий дорилар масаласида ўз фикримни билдирмоқчиман. Чунки камина ҳам бу масалага мутасаддилардан биридир. Ҳақиқатан ҳам жумҳурият давлат бош санитар врачининг 1990 йил 21 майдаги 6-сон қарорига биноан 16 тага яқин кимёвий дориларни қишлоқ хўжалигида ишлатиш қатъиян тақиқлаб қўйилди. Бугун ана шу тақиқланган дориларнинг ўрнига нима бор деган ўринли савол қўйилаяпти. Лекин бу саволни ана шу дориларни тақиқлаган шахсга берилиши тўғрими? Ахир ана шу тақиқланган дориларнинг ёнига уларнинг ниҳоятда зарарли эканлиги, айниқса, инсон саломатлигига жуда катта талафот етказиши исботлар билан кўрсатиб қўйилган-ку. Менимча, масалага бошқачароқ ёндашиш зарур. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги уларнинг ўрнига янги кимёвий дориларни топиши лозим. Шундай ҳам бўлди қисман. Чет эл фирмалари таклиф қилган Данитол, Суми альфа, Тальстар, Каратэ ва бошқа бир қатор янги дорилар ана шу юқорида тақиқланган дориларга қараганда бир неча баробар яхши самара бериши, энг муҳими одамлар саломатлигига зарарсизлиги билан устун эканлиги дунё миқёсида исботланди. Хусусан, бу дорилар билан Ўзбекистонда ҳам тажрибалар ўтказилди. Яхши натижалар берди. Ҳатто фирмалар билан дастлабки шартномалар ҳам имзоланди. Минг афсуски, бу дори-дармонлар жумҳуриятимизга етиб келмади. Сабаби уларни сотиб олишга валюта йўқ эмиш. Мен ҳисобчи, ёки иқтисодчи эмасман. Лекин алам қиларкан кишига.

Мен юқорида тилга олган ноҳиядаги колорадо қўнғизи билан боғлиқ таҳликали вазиятни бартараф этиш учун қўлимдан келган ёрдамни кўрсатдим. Ноҳия қишлоқ хўжалигини кимёлаштириш бирлашмаси бошлиғи Тўхтабоев билан жумҳурият давлат бош санитар врачига мавжуд аҳволни ҳисобга олган ҳолда ноҳиядаги 803 гектар картошка экилган майдонни тажриба сифатида хлорофос билан ишлашга рухсат этилди. Аммо бу билан барча муаммо ҳал этилдими? Асло йўқ. Бугун биз бу ҳашаротларнинг картошка, сабзавот экинларига жуда катта зарар етказаётганлиги тўғрисида ташвишланиб ёзяпмиз. Аммо аҳвол шу даражада қолса эртага асосий экин пахтани асраб қолиш ҳам муаммога айланади. Наҳотки аҳвол шу даражага етгунча қараб турсак?!

Юқорида айтганимдек, мен иш юзасидан жумҳуриятнинг турли ҳудудларида кўп бўламан. Бизнинг мутахассисларимизда, айниқса, деҳқонларимизда кимёвий ўғитлар билан ишлашда, дорилардан фойдаланишда билим етишмайди. Аввало ана шу ўзи ишлатаётган модданинг нима эканлигини билмайди.

Хўш, пестицидлар нима ўзи? Келинг, бу масалани кенгроқ кўриб чиқайлик. Ҳозир кимё ҳақида гап кетгудек бўлса барча бир овоздан уларнинг ҳаммаси зарарли деган тушунчага эга. Бу қанчалик тўғри? Ахир саллани ол деса, каллани олиш керак эмас-да. Ўзи кимёга қандай ва нима мақсадда ўтилган эди? Албатта, экиндан кўпроқ, яхшироқ ҳосил олиш учун. Агар шундай бўлса бугун бизда бу муаммо ҳал қилинганми, йўқми? Пестицидларсиз, умуман кимё воситаларисиз ҳосил олиш масаласи ҳам охиригача ўрганилмаган. Бугун бир қатор чаласавод кишилар улардан бутунлай воз кечишни талаб қилиб, чиқишмоқда. Бу талаб менга тез келаётган поездни бирдан тўхтатишни эслатади. Ахир биология ҳаёт ҳақидаги фан. Унинг ҳам ўз қонуниятлари бор-ку.

Менимча, бу дори-дармонларни ишлатишни биринчи навбатда изга солиш керак. Одамларнинг уларга бўлган муносабатини ўзгартиришимиз керак. Қолаверса, уни ишлатаётган деҳқоннинг билимини кимёга нисбатан шакллантириш лозим. Ана шундан кейингина бу дориларни ишлатишни аста-секинлик билан камайтириб бориш мақсадга мувофиқдир.

Бу билан барча омборларни очиб, бутун экин майдонларига азотни, мактаб ёки боғча ёнидаги экин майдонига ДДТ, бутифос ёки бошқа заҳар-заққумларни сепавериш мумкин, деган фикрдан мутлақо йироқман. Аксинча, ҳар бир ишда меъёр бўлмоғи лозим.

Борди-ю. кимёвий дориларни ишлаб чиқариш мутлақ тўхтатилса нима бўлади? Бу саволга Буюк Британиянинг Ай-си-Ай фирмаси мутахассислари қуйидагича жавоб беришади. Агро-кимёвий дориларни мутлақо йўқотиш жаҳондаги озиқ-овқат заҳирасини 40 фоизга камайтириб юборади. Бу икки миллиард аҳолиси бўлган Хитой ва Ҳиндистондаги одамни боқиш учун етадиган озиқ-овқатдир. Бундан ташқари одамлар орасида касалликлар кўпаяди, эпидемиялар тарқайди, касалхоналарда, бозорларда, уй шароитида турли ҳашаротлар, зараркунандалар, кемирувчилар шу даражада кўпаядики, буни тасаввур қилиш қийин. Бугун ер юзида етиштирилаётган дон маҳсулотларининг шундай катта қисми ҳашаротлар томонидан йўқотиляптики, бу ҳосил билан 50 фоиз Африка аҳолисини боқиш мумкин бўларкан. Бугун бир нарсани яхши билиб олишимиз керак. Қишлоқ хўжалигида ишлатилаётган заҳри қотилларнинг хавфи ортмоқдами ёки камаймоқда?

Буюк Британиядаги фермерлар 1990 йилда бундан саккиз йил муқаддам ишлатилганига нисбатан турли кимёвий дориларни 41 фоиз камайтиришди. Бунга қандай эришилди. Агар илгари улар ҳар гектар ерга 7—8 килограмм миқдорида турли-туман дорилар ишлатишган бўлса, ҳозирга келиб ҳар гектар ерга самараси юқори бўлган дорилар ишлатилиб, унинг миқдори бир неча граммларни ташкил этмоқда. Бошқа ривожланган хорижий мамлакатларда ҳам аҳвол ана шундай. Хўш, Ўзбекистонда-чи? Бу рақам 18—20 килограммдан ошмоқда. Ҳамон 50—60 йилларда ишлаб чиқарилган кимёвий дориларни ерга солаяпмиз. Чунки бошқасининг ўзи йўқ. Биз юқорида қайд этган ҳар гектар ерга бор-йўғи 5—10 грамм сарфланадиган ва юқори самара берадиган дориларни олиш учун валюта керак ёки пахтага алмаштириш мумкин. Шу тариқа пахта экиладиган майдонларнинг ҳар гектарига 25—30 килограммдан кимёвий оғу сепиб, ерни заҳарлаяпмиз, энг хавфлиси одамлар саломатлигига путур етмоқда.

Кимёвий дорилар сақланадиган омборларнинг аҳволини, бу ерда ишлаётган кишиларнинг шарт-шароитини гапириш мен учун врач сифатида жуда оғир. Жумҳуриятимизда қишлоқ хўжалигида бевосита кимёвий воситалар билан ишлайдиган механизаторларнинг асосий қисми пенсия ёшига етмасдан турли касалликлар туфайли вафот этмоқда. Бунга қачонгача йўл қўйиш мумкин, ахир.

Америка Қўшма Штатларида менга фермер ўзига қарашли ҳудудда кимёвий воситалар қўлланишдаги қонунни бузган тақдирда 25 минг доллар жарима тўлашини ёки икки йилгача озодликдан маҳрум этилишини айтиб беришган эди. Бизда эса давлат санитар врачи кўпи билан қонун бузилган тақдирда айбдорни 30 сўм жарима билан жазолаши мумкин холос. Биздаги қонун қоидалар шундай ўзига хоски, назоратчи келиши билан хўжалик ёки ташкилотдагиларнинг энсаси қотади. Гўё ўзининг манфаатини кўзлаётгандек дўқ-пўписа ҳам қилиб қўйишади. Жуда кўп бошимдан ўтган. Хўжалик ва район раҳбарлари ҳосилга ким жавоб беради, биз режани бажаришимиз керак, деб аю-ҳаннос солишади. Тўғри, хўжалик раҳбарига режа керак, ҳосилдорлик ортиши лозим. Чунки ундан шуни талаб қилишади. Биздаги аксарият одамларнинг психологияси ана шундай. Қандай йўл билан бўлмасин, даромад қилса, уй қурса, тўй қилса, машина минса. Ваҳоланки, ана шу ҳосил деб ишлатилаётган, ерга солинаётган кимёвий воситаларни ўзининг, атрофдаги одамларнинг, бола-чақанинг саломатлигига қанчалик таъсир этаётгани билан ҳеч кимнинг иши йўқ.

Оддий бир мисол. Мен яқин мулоқотда бўлиб турадиган бир танишимникига кирдим. Ҳовлисига иссиқхона қурибди. Ичига қишда етиштириб, мўмай даромад олиш учун сабзавот экибди. Унинг ўзи ёш, олий маълумотли, хотини ҳам олий маълумотли мутахассис. Лекин бу икки зиёлига корхона ёки муассасасидан олаётган ойлик маоши рўзғор юритишга етмайди. Ана шунинг учун қўшимча меҳнат қилади. Бир куни ана шу олий маълумотли дўстимнинг иссиқхонасига кирсам, аллақачон ишлаб чиқаришдан олиб ташланган ёпиқ майдонлар у ёқда турсин, очиқ далаларда ҳам ишлатиш қатъиян тақиқлаб қўйилган БИ-58 препаратини хотини билан сепаётган экан. Энг аянчлиси ҳосил етилиб қолган, энди уни териб сотиш керак эди. Қайсидир шўрлик бозорда ана шу ҳосилни, ҳар килосини 8—10 сўмдан, ундан ҳам қимматроққа сотиб олади. Ё бола чақасига, ё касалхонадаги яқинига олиб боради. Бунга ҳам чидаса бўлар, лекин мен ичкарига кирсам ана шу эр-хотин ишлаётган иссиқхонада кичкинагина эмизикли гўдак аравачада ўтирарди. Унинг ёнида 4—5 ёшарли қизча ҳалиги гўдакка қарарди. Бундан даҳшатлиси бўлмаса керак. Ахир нима қилаяпсизлар десам, э, қўявер ўрганиб қолишган дейди-я. Одамларнинг савияси шу даражада бўлса, тараққиёт Ўзбекистонни четлаб ўтса керак деган ҳаёлга бориб, қўрқиб кетаман.

Кўпчилик нега Ўзбекистонда озиқ-овқат маҳсулотларидаги азот миқдори хорижий давлатлар ва бошқа марказий жумҳуриятлардагига нисбатан кам қилиб белгиланган деган саволни беришади. Бунинг сабаби кўп. Мен ўша хорижда бўлдим. Ресторан ёки бошқа овқатланиш муассасаларида сабзавот ва полиз маҳсулотлари истеъмолчиларга кичкина-кичкина бўлак ҳолида тортилади. Ва улар нари борса 1—2 дона ейишади. Бундан ташқари уларда гўшт, сут маҳсулотларидан тайёрланган озиқ-овқатларнинг тури шу даражада кўпки, бу уларнинг организми бир неча баробар саломат бўлишини белгиловчи асосий фактордир.

Албатта, бизда бу борадаги аҳволни хориждаги вазият билан таққослаш нотўғри бўларди. Лекин бугунги вазият шундай мураккабки унинг олди олинмаса, эртага оқибати бундан ҳам оғир бўлиши мумкин. Бизнинг одамларимизда битта фалсафий тушунча мавжуд. Биз ҳеч нарсага қарши олдиндан кураш бошламаймиз. Аксинча, ҳашарот ёки зараркунанда пайдо бўлгачгина оёққа турамиз. Устма-уст заҳар-заққумни сепамиз. Бу белгиланган меъёрдан 5—10 маротаба юқорилаб кетади. Буни саводсизлик, паст савиялилик дейсизми, ёки бошқами, умуман қандай баҳолаш сизнинг ўзингизга ҳавола. Аммо бугунги аҳвол ана шундай.

Сўнгги пайтда экология жонкуярлари жуда кўпайиб қолишди. Мактабда пестицидлар ёки бошқа моддалар экологияга хавф солмоқда, деб болаларга тушунтираяпмиз. Бу яхши. Лекин ана шу гапни айтаётган ўқитувчининг ўзи томорқасидаги ерига истаганча азот, хоҳлаганча заҳар-заққумни солаяпти-ку. Буни кўрган болаларда эътиқод қоладими?

Хорижда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, кўп ёки камлигидан қатъий назар, албатта, текширилиб, назоратдан ўтказилиб кейингина истеъмолга чиқарилади. Қонунда кўрсатилган бу модда бизда ҳам гўёки бажарилаяпти. Аслида (мен бунга кўп марта гувоҳ бўлганман) маҳсулотларнинг чорак қисми ҳам тўлиқ текширилмаяпти. Хўш, бу ишни ким қилиши керак? Хорижда маҳсулот етиштирган фермернинг ўзи маҳсулотини текшириб истеъмолчиларга кафолат билан етказиб беради. Бизда эса ҳозир бу иш деярли қилинмаяпти. Айримлар сотаётган карамимни текширтирдим, ҳаммаси жойида дейишади. Ваҳоланки, улар кўрабила туриб бир-бирларини алдашади. Етиштирган маҳсулотларини қандай йўллар билан бўлмасин ўтказишга ҳаракат қилишади. Бундай аҳволда қаерга борамиз ўзи?

Менинг якунловчи мулоҳазаларим қуйидагилардан иборат. Аҳолининг шароитини, табиатнинг экологик аҳволини, сувини ҳисобга олиб, бутун дунё миқёсида тан олинган ва инсон саломатлигига кам таъсир этадиган замонавий кимёвий воситаларни олишимиз шарт. Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалигида ишлатилаётган кимёвий дориларни тубдан текширувдан ўтказиш, пучини пучга, тўқини тўққа чиқариш керак, кимёвий дорилар сақланадиган омборларни таъмирлаш энг муҳим вазифа. Бу воситаларни ишлатувчи, сақловчи ташкилотлар учун қатъий қонун амал қилиши, мутахассисларнинг рухсатисиз ҳеч қандай дориларнинг ишлатилишига йўл қўймаслигимиз лозим. Бу қонунни бузганларга нисбатан арзимаган 30 сўм эмас, жуда катта миқдорда жарима солиш, керак бўлса жиноий жавобгарликка тортиш тарафдориман.

Назоратчи ташкилотнинг ишига масаланинг моҳиятига тушунмаган раҳбарлар ва партия ташкилотлари аралашмасалар тўғри бўларди. Шунингдек соф маҳсулот етиштираётган кишиларни моддий рағбатлантириш, аксинча, заҳар-заққумни меъёридан ортиқча ишлатган жамоаларни жазолаш ана шу ташкилот зиммасига топширилиши лозим.

Бу ташкилот шундай бўлиши кераки, худди хориждаги каби мутлақ мустақил иш юритиб, янги препаратларни рўйхатдан ўтказиш ва юқоридаги таклифларни амалга ошириш ҳамда пестицидларни ишлатиш юзасидан қатъий назорат қилиш ҳуқуқига эга бўлмоғи керак.

Мен юқорида колорадо қўнғизи сабаб пайдо бўлган муаммо туфайли анчадан бери дилимга тугиб юрган фикрларимни, мулоҳазаларимни, таклифларимни баён этдим. Уларга қандай жавоб бериш, мулоҳаза билдириш хўжалик раҳбарларига, мутахассисларга ҳавола.

А. САРИМСОҚОВ,
Ўзбекистон ССЖ Соғлиқни сақлаш вазирлиги санитария-эпидемиология бош бошқармаси биринчи даражали мутахассиси — токсиколог.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИДА ЯШОВЧИ АБИТУРИЕНТЛАР ВА УЛАРНИНГ ОТА-ОНАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ёшларни олий ўқув юртларига тайёрлашда кўпдан буён самарали фаолият кўрсатиб келаётган «СИГНАЛ» ширкати бу йил ҳам хизматингизга тайёр турибди. Яқинда ширкат ҳузурида пойтахтимиздаги эътиборли олий ўқув даргоҳларига кириш ниятида юрган толиби илмлар учун

«ЭКСПРЕСС»

ТЕЗКОР ТАЙЁРЛОВ ҚУРСЛАРИ

ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

«ЭКСПРЕСС» курси машғулотларини Тошкент олий билимгоҳларининг етакчи ўқитувчилари, асосан фан номзодлари, доцентлар олиб боришади. Бу мутахассислар кўп йиллик репетиторлик тажрибасига эга бўлиб, қатор йиллардан буён ана шу олий ўқув юртларидаги кириш имтиҳонларида қатнашиб келадилар. Шу боисдан улар имтиҳон талабларини яхши биладилар ва ўз абитуриентларига фидойилик билан хизмат қиладилар.

Тезкор курс тингловчиларига асосан улар кириб ўқимоқчи бўлган олий билимгоҳдаги кириш имтиҳонларидан талаб қилинадиган билимлар доирасида сабоқ берилади. Бундан ташқари уларга «Ёзма танловли имтиҳонларни топширишга оид йўл-йўриқлар», «Оғзаки танловли имтиҳонларни топширишга оид йўл-йўриқлар» деган мавзуларда маърузалар ўқилади. Бу эса танловли кириш имтиҳонлари пайтида абитуриентларимизнинг бизда эгаллаб чиққан юқори билимларига мос баҳо олишларида муҳим амалий аҳамият касб этади. Шунингдек уларга баҳо қўйиш мезонлари тўғрисида тушунча бериб борилади. Зарур ҳолларда абитуриентларга тегишли йўл-йўриқлар, услубий тавсиялар ва кўрсатмалар ҳам берилади.

Абитуриентлар ўзлари танлаган олий билимгоҳнинг ихтисос йўналишига мослаштирилган махсус гуруҳларда ўқитиладилар. Улар ҳар бир танловли фан бўйича тўлиқ тайёргарликни ўтайдилар.

«ЭКСПРЕСС» КУРСИ ТИНГЛОВЧИЛАРИ ҲАР БИР ТАНЛОВЛИ ФАН УЧУН 300 СЎМДАН, ЖАМИ 600 СЎМ ҲАҚ ТЎЛАЙДИЛАР.

Тайёрлов машғулотлари шаҳар марказидаги бинолардан бирида олиб борилади. Ўқиш тахминан 15 июнда, яъни мактабдаги битириш имтиҳонлари тугагандан кейин бошланади.

ШИРКАТИМИЗДАГИ «ЭКСПРЕСС» КУРСИНИ ЎҚИБ БИТИРГАН ЁШЛАРГА БУ ҲАҚДА ТЕГИШЛИ ГУВОҲНОМА БЕРИЛАДИ.

Турар-жойга эҳтиёжи бўлган абитуриентларни ётоқхона билан ҳам таъминлаймиз.
Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

«ЭКСПРЕСС» КУРСИГА АБОНЕМЕНТЛАРНИ ҲОЗИРДАН БОШЛАБ ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛЛАРДАН СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН:

1. Тошкент шаҳри. Шота Руставели кўчаси, 105-уй, 1-қават, Тошкент Совет савдоси техникумининг ўқув биносида жойлашган (7, 24, 28-трамвайларнинг «Қон қуйиш институти» бекати. «Самарқанд» автостанциясидан бир бекат берида).

ИШ ВАҚТИ: ҳар куни соат 10.00 дан 19.00 гача.
ДАМ ОЛИШ КУНИ — душанба.

2. Тошкент шаҳри, Талабалар шаҳарчаси, Студенческая кўчаси, Наби Ғаниев номли Тошкент Кино техникумининг биноси. 1-қават, 8-хона. Телефон: 46-47-71.

ИШ ВАҚТИ: ҳар куни соат 10.00 дан 19.00 гача.
ДАМ ОЛИШ КУНИ — душанба.
АБОНЕМЕНТЛАРНИ БАРВАҚТРОҚ СОТИБ ОЛИШГА ШОШИЛИНГ, АЗИЗ ДЎСТЛАР!

«СИГНАЛ» ШИРКАТИ.

Янгийўл биологик кимё заводи

(ГОСТ-8050-85)

СУЮҚ УГЛЕКИСЛОТАЛАРИНИ ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА

СОТАДИ

БИЗНИНГ МАҲСУЛОТИМИЗ

— пайвандлаш ва қуйиш маҳсулотлари;
— олов ўчиргичларни тўлдириш;
— каламушларга қарши кураш;
— мевали ва минерал сувларни газлаш;
— сода ва кўмир кислотаси тузларини олиш;
— карбамидни тозалаш

УЧУН КЕРАК.

Заводимиз ишлаб чиқараётган углекислоталар 30 килограммлик баллонли идишларда келишилган нархларда сотиляпти. Идишлар алмаштирилади.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 702804, Янгийўл шаҳри, Гидролиз кўчаси, 1-уй. Янгийўл биологик кимё заводи. Телефонлар: 7-52-75, 7-52-25.

ДАЙДИЛИКДАН ҚОТИЛЛИККА

• *Суд ҳукмидан сўнг*

Гоҳо ўйланиб қолади киши: «Инсоф, диёнат, ҳаё доимо тождор бўлган бизнинг ўлкада нега бугунги кунга келиб жиноятчилик соат сайин ўсмоқда? Боболари қулф нималигини билмаган биз авлодлар темирдан эшик ўрнатиб, бир нечтадан қулф солсак-да, уйимизга ўғри кирмоқда. Транспортга чиқсак ҳадиксираб турамиз. Ҳа, ҳозир тўрт томонимизда жиноят, муттаҳамгарчилик, нонтепкилик, ноҳақлик...

Замондан нолимайлик. Замон жойида ўша ер, ўша осмон. Яна ҳам ернинг саботига балли, қанчадан-қанча нокасу ножинсни «ғинг» демай кўтариб турибди.

Аждодлар даврида барча жиноят гуноҳ дейилган. Айниқса, одам ўлдириш ва зино энг қабиҳ жиноят, энг оғир гуноҳ ҳисобланган. Ҳар иккала ҳолда ҳам айбдор кишилик жамиятидан супуриб ташланган. Ҳозирги кунда бу жиноятлар сони билан бирга турлари ҳам урчиб кетмоқда. Энг даҳшатлиси, кўпинча, қотиллик ва зино ёнма-ён учрамоқда.

Биз пойтахтдаги Собир Раҳимов район халқ судида кўрилган жиноий ишлардан бири тўғрисида ҳикоя қилмоқчимиз. (Мазкур мақола муаллифларидан бири ушбу жиноий иш кўрилган жараёнда халқ маслаҳатчиси бўлиб қатнашган).

Жиноятчи — Валентина Александровна Герасименко 1952 йили Кемерово вилоятида туғилган. Ҳибсга олингунга қадар Тошкент шаҳри Шумилов шоҳбекатидаги уйларнинг бирида яшаган. Ҳеч қаерда ишламаган. Пиёнисталиги учун бир неча бор даволанган. Гиёҳвандлик касалликлари муолажагоҳининг ҳисобида туради. Шунча «фазилат» етишмагандек, ўзи каби саёқ, пиёниста, бетайин Мансур Камаев деган шахс билан ўйнаш тутиниб, никоҳсиз яшаган. Мансур Валентинани тез-тез дўппослаб ҳам турган. Ҳар дўппослашдан олдин иккови бирга улфатчилик қилишган, сўнг гап талашишган. Валентина овози, Мансур эса қўлига зўр берган. Калтакланган аёл ўз яқинларига арз қилиб бораверган.

Жанжалларнинг бири шу йилнинг 16 февралида бўлиб ўтган. Икки пиёниста ҳар галгидек аввал «қаймоқ»лашишган, кейин «тўқмоқ»лашганлар. Валентина отасининг уйига кетиб қолган. 18 февраль куни Мансур «қайнота»сининг уйига бориб, минг хил ваъда билан «суюкли хотин»ини олиб келади. Яраш оши ўрнида хонаки вино (брага) ичадилар. Албатта, ўз гуноҳини «ювиш учун» винони Мансур келтиради. Ичкилик кайфими ёки икки кунлик «ҳижрон» сабаблими, ҳар ҳолда М. Камаев Валентинани тўшакка судрайди. Мияси қизиган эркак ўйнашини таҳқирлашга ўтади... Валентинанинг кўнгли беҳузур бўлиб, ювиниш хонасига боради (ювиниш хонаси ва ҳожатхона бир жойда эди). Энди айблаш варақасидаги айбдорнинг кўрсатмасидан кўчирма келтирамиз:

«Валентина ювиниш хонасига кириб, дихлофос солинган шишани кўриб қолади. Камаевдан қасос олиш фикрига тушади. Стаканга дихлофос қуяди ва вино билан аралаштириб маст ҳолда ўтирган Камаевга беради. Камаев стаканни қўлига олади, заҳарни ичиб юборади ва иккала қўли билан томоғини чангаллаб, букчайиб қолади. Шундан сўнг аёл ётоқхонага кириб кетади ва кечгача чиқмайди.

Воқеа кундуз куни содир бўлганди. Кечқурун ётоқдан чиқиб Валентина ўйнашини ағдариб кўради. Мансурнинг танаси совуқ эди. Аёл уни ўлдириб қўйганлигини пайқайди». Эътибор қилган бўлсангиз, айбланувчи ўз кўрсатмасида фақат хўрлик учун ўйнашидан қасос олмоқчи бўлганлигини ва фақат заҳарлаганлигини тан олмоқда. Заҳарланган Мансурни кўп қийнаб қўймай, унинг ўлимини тезлатганлигини яширади. Ваҳоланки, у дихлофосли аралашмани ичган Мансурни бўғиб ўлдирган. Буни мурдани кўздан кечирган ва бармоқ излари эгасини аниқловчи (дактилоскопик) экспертиза хулосаси тасдиқлайди: мурданинг бўйнидаги учта бармоқ излари шишадаги бармоқ изларига айнан мос келади. Шишадаги бармоқ излари эса В. А. Герасименкога тегишлидир.

Сурункали пиёнисталик хасталиги билан ҳисобда турувчи қотил аёл ўз жазосини олди.

Аммо бизни бошқа нарса ўйлантиради: Кемеровода туғилган, ҳозир эса Тошкентда яшовчи бу бетайин, пиёниста, бекорчи ҳақида юқорида бир ҳолатни айтган эдик: у ўйнаши билан доимо жанжаллашган, мунтазам ичкилик ичиб юрган. Ҳеч қаерда ишламай, номақбул ҳаёт кечирган. Наҳотки ўша ҳудуднинг участка инспектори, ички ишлар бўлимидаги ўртоқлар у билан қизиқиб, таобини торта олмаганлар!

Айблаш варақасида Валентинани пиёнисталикдан даволанишга муҳтожлиги қайд этилган. Демак, у руҳан хаста. Бу эса жамият учун анчайин хавф туғдириши сир эмас. Умуман, саёқ, дайди, маънавий бузуқ, ичкиликбоз кимсалар қачонгача ялло қилиб юрадилар?! Вокзалу аэропортлар орқали юртимизга кириб келаётган бу гуруҳ, бу оқимларни тўхтатиш учун энг қатъий ва қақшатғич зарба қачон берилади? Афсуски, бу ҳақда матбуот, ойнаи жаҳон, радио орқали қанча жар солмайлик, етарли нафи бўлмаётир. Сабаби, ҳуқуқ-тартибот ходимлари зарур техник жиҳозлар билан тўла таъминланмаган, кўпчилик ходимларнинг эса ўз касбига эътиқоди ҳам, тажрибаси ҳам саёз. Қонунларимиз ҳам айнан шу масалада талаб даражасида эмас.

Дайди, ароқхўр ва бошқа кимсалардан уларни суд қилиш, жиноий жавобгарликка тортиш, тартибга чақириш билангина қутулиб ёки тўғри йўлга солиб бўлмайди. Бу борада қаттиққўллик, муросасизлик зарур.

Д. САИДОВ,
Д. АҲМЕДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари.

> «Беш ою ўн кунлик гўдагимни тупроққа топширдим. Назаримда хўрликларга чидаб келаётган саботим ҳам гўдагим билан бирга кўмилганга ўхшайди».
>
> (Наргизанинг сўзларидан).

НАРГИЗАНИНГ айби НИМА?

УТТИЗ ёш остонасида турибман Шунинг тенг ярми қоғоз қоралаш билан, қарийб тўртдан уч қисми эса мутолаа билан ўтмоқда. Турли мавзуларга дуч келдим. Оилавий мавзудаги кўплаб китобу мақолаларни ўқидим. Гапнинг очиғи, вақти келиб, худо умр берса, ярим асрни ортда қолдиргач, оила мавзусида у-бу ёзарман дер эдим. Лекин ўғил уйлантирмай, қиз узатмай туриб, бировнинг турмушига аралашиш сира хаёлимга келмаганди. Начора, баъзан ўйламаган ҳодиса ҳақида ҳам фикр юритишга тўғри келиб қолар экан.

* * *

МЕН Наргизани илк бор кўрганимда, бирор мактабнинг юқори синф ўқувчиси бўлса керак, шеър ёки мақола олиб келгандир деб ўйладим. Оддий матодан тикилган содда бичимдаги кўйлаги ўзига ярашган. Наргиза ҳаёт мактабининг ҳам анчайин пасту баландини ўтиб улгурган, 22 ёшли келинчак экан. Кўрган азобу аламлари ёшига, беғубор чеҳрасига деярли таъсир эта олмаган бўлса-да, аммо кўзларидаги мунг юракни эзар даражада зоҳир эди.

— 20 ёшимда, яъни 1989 йили сентябрь ойида турмушга чиқдим. Бир ярим ойча тинч, масрур яшадик, холос, — деб гап бошлади Наргиза, — турмуш ўртоғим тўйимиздан бир ҳафтача ўтгач: «Онамнинг измидан чиқмайсан» — дедилар. Мен бу гапни ҳатто хурсанд ҳолда қабул қилдим. Афсус, эрта севинган эканман. Оиламиздаги илк жанжал тўйимиздан сўнг икки ой ҳам ўтмай бўлди. Сабаби, ойлик маошим кам эди. Мен эндиликда маошимни кўпайтиришга (бизнинг корхонада ишбай усули мавжуд) ҳаражат қилдим.

Соғлом бўла туриб, аёлининг маошига кўз тикиб яшаш эркак учун иснод, белида белбоғи бор йигит аёл қўлига қараб қолмайди.

• Турмуш чорраҳаларида •

— Турмуш ўртоғингиз ишламасмиди? — дедим.

— Ишлардилар. Бир ой у ишхонада, қирқ кун бу ишхонада. Ҳаммасидан ҳам жанжал қилиб, бўшаб кетардилар.

Жавоб жуда секин ва синиқ овозда айтилди. Эрининг аҳволи Наргизани уятга қўйганди. Уйдаги майда гаплар, деярли ҳар ҳафта бўлиб турадиган жанжал, кетма-кет калтакланиш келинчакни анча дардманд қилиб қўйди. Устига устак...

— Оғир оёқ эдим, — деб давом этди Наргиза, — янги ҳожатхона қурилишини бошлаб қолдилар. Аҳволим ўзиму худога аён, аммо шу ҳолатимда лой, ғишт таширтирдилар. Ҳожатхона қурилиши яримлаган даврда кўзим ёриди. Ўғиллик бўлдим. Эсон-омон уйга келдим ҳам. Туғуруқхонадан чиққанимга бир ҳафта бўлмай, уй кўтартирдилар...

Келинчак ҳали чилласи ҳам чиқмаганини айтиб зор қақшаган. Аммо: «Сен касалвандсан, яроқсизсан» — деган дашномларни эшитган, холос. Уй қурғурни чақалоқ туғуруқхонадан келгунча кўтарса, ҳамма ёқни ораста қилса бўлади-ку! Ҳомиладорлик даврида еган калтаклари, эшитган маломатлари бир нав экан. Гўдаги уч ойлик бўлмаёқ, ёш онанинг сути суюлиб, ноилож сутли бўтқа едира бошлаган. Энг даҳшатлиси боланинг туғилгандан бўғма касали бор эди. Ҳаво етишмай қолиб, кўп азоб чекарди. Бу ҳам етмагандек, сутли бўтқадан юқумли ичак касаллигига йўлиққан.

— Боламнинг аҳволига қараб, эзилиб кетардим. Гўдак ўзи не ҳолдаю мабодо йиғлаб қолса, ҳали ўн учга тўлмаган қайнисинглим «Ўчир», — деб қичқирар, «болангни ўлдираман», — дея дағдаға қиларди. Қайнонам эса доимо: Хотининг ҳам, боланг ҳам касалванд, уйига ташлаб кел, бошқага уйлантираман сени, — деб турмуш ўртоғимга гапирардилар. Яхшиямки, қайнотам ва қайнэгачим бор эканлар, улар менинг ёним бўлиб турישарди.

Жанжал, фисқу фасод, ноҳақ калтаклашлар кўпайгандан кўпайди. Кундузлари нотинч, тунлари безовта тун кечирган келинчак шу йил 2 январга ўтар кечаси ғафлатда қолди.

— Гўдагим кечаси соат 2 ларда йиғлади. Туриб, овқатлантирдим. Ухлаб қолди. Эрталабга яқин яна хабар олгани турдим. Ўғилгинам 5 ою ўн кун умр кўрди, холос. Нафаси сиқиб, бўғилиб қолибди...

Наргиза гапираётиб йиғлаб юбормасликка ҳаракат қилар, дард деб аталмиш эримас қуйқани ичига ютарди.

Ёруғ дунёси қора чақага тенг бўлиб турган келинчак, мусулмалик бурчи деб ўғли ўлгач ҳам кўз очиб кўргани билан тўрт ой яшади. Аммо турмуш ўртоғи унинг фидойилигини чўриликка, саботини эса ноиложликка йўйди. Яна ҳомиладор бўлган чоғида уриб, ҳақоратлаб уйига келтириб қўйдилар.

— Ота-онамнинг даргоҳига келиб ўтиришга номус қиламан. Лекин ўзга илож йўқ. Ташлаб кетганларига икки ойдан ошмоқда. Шу давр ичида бир марта келдилар. Шунда ҳам аввал найранг билан, кейин дўқ-пўписа билан ажралишга тарғиб қилдилар. Ҳомилам ўн тўрт ҳафталик. Шуни била туриб ҳам инсофга келмасалар, нима ҳам дердим, ажралишаман. Фақат алам қиладигани, айбим нима эканини билолмайман. Қайси гуноҳларим учун хўрлик кўрдим, калтак едим? Нима учун қайнонам чиқиштирмайдилар?

БЎЛИБ ўтган воқеаларнинг бир қисминигина ёздим, холос. Шунда ҳам «қаҳрамон»лар исмини, турар-жойини кўрсатмадим. Келинчакка ҳам бошқа ном топдим. Лекин гап эгасини топишига ишонаман. Қайнона ўқитувчи эканлар. Пойтахтдаги анча обрўли мактабда ишлайдилар. Мактаб маъмуриятини, шу мактабга қарашли халқ таълими бўлимидаги мутасаддиларни яхши танийман. Ушбу мақола чоп этилган рўзномадан битта нусхасини ҳурматли муаллима — қайнонага шахсан элтиб бериш ниятидаман. Тўғри, мен келинчакни деярли билмайман. Балки, унда ҳам айб бордир. «Бегуноҳ — парвардигор!» — дейди одамлар. Бироқ, илк фарзандини тупроққа қўйиш, яна бир ҳали туғилмаган ҳомила билан ота-онаси уйига қайтиб келиб ўтириш осон эмас! Нима бўлганда ҳам унинг дардига шерик бўлмоқ, ёнида тоғдек турмоқ эрининг бурчи деб биламан.

Ўз бурчидан бўйин товлаётган йигитларимиз, афсуски, бор. Мазкур мақола боши берк кўча олдида туриб қолган ана шундай ёш оилаларга озгина бўлса-да, сабоқ бўлар, деган умид билан ёзилди.

Дилмурод ЭГАМБЕРДИ ўғли

ҲАР ТЎҒРИДА

ГЎШТ ҲАҚИҚАТАН ҲАМ ЗАРАРЛИ!

● «АЛ-ЖУМҲУРИЯ» рўзномасининг хабар беришича, Кос шаҳрида (Мисрнинг жанубида) аёл Маккауийя Макнауи 130 ёшга кириб, вафот этди. У ўзидан кўпгина авлод қолдирди: фақатгина набираларининг сони уч юз нафарга яқинлашиб қолди. Уларнинг бири Муҳаммад Абдил Ваҳобнинг эслашича, бувиси ҳеч вақт гўшт истеъмол қилмаган. Маккауийя машҳур узоқ умр кўрувчилар оиласи вакили эди. Унинг амакиси икки йил муқаддам 135 ёшида қазо қилган экан.

Афсуски, мисрлик узоқ умр кўрувчилар «Гиннеснинг рекордлар китоби»га киришга даъвогарлик қила олмайдилар, чунки улар туғилган вақтлари қайд қилинган гувоҳномалар йўқ.

(ИАН).

ВАЗНИ БЎЙИЧА ҲАҚ ТЎЛАЙДИ

● БРАЗИЛИЯНИНГ жанубидаги бир неча шаҳарларда жойлашган кинотеатрлар соҳиби Марио Кучера залларга кўпроқ томошабинни жалб қилишнинг ажойиб усулини топди. Чипта ҳақи томошабиннинг вазнига қараб олинадиган бўлди. У қанча оғир бўлса, шунча қимматга тушади. Чунки, вазннинг ҳар бир килограмми учун бир крузадодан олинади. Бу қизиқ ғоя самарали бўлди. Ҳазил-ҳузул билан тарози олдида турувчилар сони уч баробар кўпайди. Айниқса, эрталабки сеансларга келувчилар кўпайди. Илгари оддий чиптани 60—80 крузадога сотиб олиш имконига эга бўлмаган болалар ниҳоятда кўпайиб кетди.

ЦИРККА САНЪАТКОР НОМИ БЕРИЛДИ

Тошкент давлат циркига ўзбек дорбозлари машҳур сулоласининг асосчиси, Ўзбекистон ССР халқ артисти Тошканбой Эгамбердиев номи берилди.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси атоқли цирк санъаткори хотирасини абадийлаштириш мақсадида шундай қарор қабул қилди.

(ЎзТАГ).

«НАЖОТ»ДАГИ НАЖОТКОРЛАР

Яқинда «Юбилейний» спорт саройида бир неча табиб, экстрасенс ва врачлар иштирокида даволаш муолажалари бўлганлигини эшитиб, улар билан яқиндан танишиш мақсадида Ибн Сино деб номланган илмий ишлаб чиқариш ва ўқув марказига қарашли «Нажот» фирмасида бўлдим. Ташкилот раҳбари Санжар Имомов фикримни эшитгач шундай деди:

— Фирмамизда бир неча ноёб қобилиятли кишилар хизмат қилишади. Улар одамларни якка тартибда ва ялпи ҳолда даволашнинг янги усулини қўлламоқдалар.

Яхши усулда даволашни биз республикамизда биринчи бўлиб тадбиқ этдик. Муолажаларда беморларнинг қони, мижози, туғилган йили ва ойи, ҳатто куни ҳисобга олинди. Самаралар қувончли.

С. Имомов стол устига бир қанча хатларни қўйди. Уларни кўздан кечираман. Жумладан чинозлик Ирисова шундай ёзади:

«Менга анчадан бери бронхиал астма, бош оғриғи касали азоб берарди. Қулоғим фақат махсус аппарат билангина эшитарди. «Нажот» шифокорлари муолажасидан сўнг ўзимни бардам сезяпман. Қулоғим аппаратсиз эшитмоқда». Тошкент шаҳридан Насиба Ғуломова эса ўт пуфагидаги тошдан тиғсиз, оғриқсиз халос этганлари учун нажоткорларга раҳмат айтган.

— Менда қон босими касали бор эди, — дейди бекободлик А. Мирзақулова. — Уч ой олдин белимда ва ўнг биқинимда қаттиқ санчиқ бошланди. Жуда кўп шифокорларга учрадим. Фойдаси кам бўлди. Ҳатто бошим айланиб, юролмайдиган бўлиб қолдим. Биринчи муолажадан кейиноқ ўзимни яхши ҳис этяпман.

Бундай мисолларни истаганча келтириш мумкин. Улар жуда кўп. Даволаш муолажаларига қатнашган одамларнинг аксарияти дарддан фориғ бўлганлигини билдирган.

Юқорида айтганимиздек, ҳозир иттифоқимизда ҳам, жумҳуриятимизда ҳам табиб ва экстрасенслар кўпчиликни ташкил этади. Уларнинг ҳаммасидан барча касалликларга бирдек шифо топиш мумкинми, деб берган саволимизга С. Имомов шундай жавоб берди:

— Ҳар бир шифокорнинг даволаш услуби бир-бирига ўхшаш бўлса-да, уларнинг натижаси турлича. Хусусан, Дилдор Яҳёевадан буйраги, ўт пуфагида тоши борлар, ҳафақон, бронхит, астма, қандли диабет, полиартрит, юрак, ўпка, жигар, ошқозон-ичак, тери касалликлари билан оғриганлар шифо топишяпти. Фирмамиз шифокори Латофатхон Рихсиева эса ўзининг ноёб ҳислати билан ота-боболаримизнинг даволаш усулларини кенг қўллаб, қийшиқ ўсган суякни тўғрилаш, синган, чиққан суякларни тезроқ тузатиш, бўғинларда туз йиғилиши (остеохондроз), кўзнинг бевақт хиралашуви ва қулоқ касалликларини самарали даволаши тажрибаларда исботланди.

Бу ерда шифокор ва табиб Дилбар Жалилова ўтгиёҳлар билан даволашда кўнгилдагидек натижага эришаётган экан. Шунингдек у инсон руҳига таъсир этиш йўли билан ҳам даволайди. Д. Жалиловадан туғма бўлмаган фалажлар, қандли диабет билан оғриганлар, астма, асаб касалликлари, болалардаги дудуқлик хасталикларининг 60—80 фоизи фойда кўряпти.

Сирасини айтганда, Тошкент пойабзал фабрикасининг маданият саройига келган ҳар бир бемор врач-маслаҳатчига учрашгани маъқул. Ундан керакли табибга йўлланма олади. Бу унинг дарддан тезроқ халос бўлишига, албатта ёрдам беради.

Н. ТИЛЛАЕВА.

ТОШКЕНТДАГИ Йўлдош Охунбобоев номли шаҳар маданият уйининг ижодий жамоаси Шуҳратнинг «Беш кунлик куёв» комедиясини мухлисларга тақдим этди. Асарни халқ театрининг бош режиссёри А. Толибжонов раҳбарлигида маданият олийгоҳининг битирувчиси А. Исҳоқов саҳналаштирди. Саҳна безакларини эса А. Чернов ишлади. Асосий ролларни ишчилар, хизматчилар ва талабалар ижро этишаётир.

СУРАТДА: спектаклдан саҳна. Азларбек ролида Х. Иноғомов. Кишвархон — Д. Абдуқодирова.

Суратчи
Э. МУҲАМЕДОВ.

МУҲТОЖЛАРГА ЁРДАМ БЕРАЙЛИК

Тошкент кўп йўналишли болалар касалхонасига электрокардиограф, жарроҳлик асбоблари, боғлаш материаллари ва тиббий ускуналар келтирилди. Германия жамоат ташкилотлари билан фирмалари ана шундай беғараз инсонпарварлик ёрдами кўрсатишди. Кейинги вақтда у ердан жумҳуриятимиз соғлиқни сақлаш муассасалари эҳтиёжи учун 400 минг маркалик шундай юклар юборилди. Бундай хайрия тадбири ташаббускорлари орасида Ўзбекистон шифокорлари неча йиллардан бери ҳамкорлик қилаётган «Лабортехника ильменау» фирмаси бор. Бу гал у, бошқа нарсалардан ташқари, яхши жиҳозланган реанимобиллар сотиб олишга ҳам ёрдам берди.

— Жумҳуриятимизга бошқа давлатлар ҳам инсонпарварлик ёрдами кўрсатишмоқда, — деди Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш бош бошқармаси бўлимининг бошлиғи, инсонпарварлик ёрдамини қабул қилиш ва тақсимлаш ишчи гуруҳининг раиси Ш. Шораҳмедов. — Шунингдек Ҳиндистондан дори-дармонлар, Катардан озиқ-овқат маҳсулотлари келди. Бу инъомларни интернат — уйларга, болалар даволаш муассасаларига, ҳалок бўлган байналмилалчи жангчиларнинг оилаларига, уруш қатнашчилари, ногиронлар, камбағал фуқароларга юборяпмиз.

ЎзТАГ мухбири.

УЮШМА БУЮРТМАСИ

Байналмилал ҳамда истеъфодаги жангчилар жумҳурият уюшмаси ногиронларга моддий ёрдам кўрсатиш учун катта маблағ ажратмоқда. Уларнинг маълум бир қисми мажруҳлар учун аравачалар сотиб олишга мўлжалланди.

Уюшма буюртмасига кўра бундай қулай аравачалардан юзтаси яқинда Тошкентга олиб келинди. Бу хил транспорт воситасини Бельгиядаги «Веймейрен» фирмаси ишлаб чиқаради. Юмшоқ ўриндиқли, сифатли аравачалар афғон ерида байналмилаллик бурчини ўтаб ногирон бўлиб қайтган жангчиларга берилди.

С. ОДИЛОВА.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ОЛИЙ ЛИГА

КЎЧАМИЗДА БАЙРАМ БЎЛАРМИКАН?..

ФУТБОЛ

Москвалик ҳамкасбларимга ҳавасим келади. Ҳар бирининг ўз командаси бор. Ўша команда чет эл сафарига жўнаса, «мухбири» ҳам у билан бирга кетади. Қайтиб келгандан сўнг эса оламолам таассурот, етарлича ахборот. Ким у ерда нима харид қилганидан тортиб, ким қанча озганигача.

«Пахтакор» командаси билан матбуот конференцияси сўнгги марта қачон ўтказилганини эслай ҳам олмайман. Команда ички ҳаёти қандай кетаяпти, ўзгаришлар борми ёки йўқлигини ҳеч ким билмайди. Қибрайдаги спорт базасига бориб 1—2 ўйинчи билан учрашиш мумкин, лекин улардан ҳам кенг қамровда кўп нарса олиб бўлмайди. Натижада ҳар хил миш-мишлар...

Владикавказнинг «Спартак» командаси билан ўйиннинг эртасига — 19 май куни «Пахтакор» Греция сафарига жўнаган эди. Айтишларича, у ерда пахтакорчилар Василис Хадзипанагис, Олег Блохин, Олег Протасов, Геннадий Литовченко ва Юрий Савичевлар билан учрашишганмиш. Хорен Оганесянни операция қилишганмиш, Андрей Пятницкий ва Игорь Шквиринлар жароҳат олишганмиш. Узун-қулоқ гаплардан билганимиз фақат ана шу эди. Грецияга команда мураббийларидан ташқари клуб президенти, футбол федерацияси раисининг ўринбосари, республика давлат спорт қўмитаси раисининг ўринбосари ҳам жўнаган экан. Фақат спорт журналистларидан ҳеч ким йўқ. Агар улар билан бирор ҳамкасбимиз бўлганида унинг Греция таассуротлари ва энг муҳими, команданинг ҳозирги аҳволи ҳақидаги маълумотидан барчамиз воқиф бўлардик.

Командада эса аҳвол яхши эмасга ўхшайди. Куни кеча МАСК командаси билан учрашувда бу яққол кўринди. «Пахтакор»нинг асосий учлиги Оганесян — Қосимов—Пятницкий майдонга тушмади. Уларнинг ўринларини эгаллаган футболчиларнинг номларига эътибор беринг— Балаян — Балтушникас—Виткаускас. Арсен Балаянни сал-пал танийמиз — ўринбосарлар таркибидан келиб қўшилган. Кейинги икки футболчи қандай қилиб «Жальгирис»дан келиб қолди ва нима мақсадда?!

«Пахтакор»нинг ўйини марказий телевидениеда кўрсатилди. 1:3 — навбатдаги мағлубият ва яна сўнгги поғона. Кейинги ўйин индинга Ереванда ўтказилади. Билиб қўйиш керак: «Арарат» ўз майдонида 6 та учрашув ўтказиб, ҳали бирортасида мағлуб бўлмади...

Шу турнинг қолган учрашувлари қуйидаги натижалар билан якунланди: «Локомотив» — «Шахтёр» — 0:0, «Торпедо» — «Черноморец» — 0:0, «Металлист» — «Днепр» — 1:1, «Металлург» — «Динамо» (Москва) — 2:0, «Спартак» (Владикавказ) — «Помир» — 2:0, «Арарат» — «Динамо» (Киев) —1:1, «Динамо» (Минск) — «Спартак» (Москва) — 1:0.

Аброр ИМОМХЎЖАЕВ.

МУСОБАҚА ЖАДВАЛИ:

1. МАСК	13	9	3	1	27—13	21
2. «Шахтёр»	12	3	9	0	12—7	15
3. «Торпедо»	13	4	6	3	12—8	14
4. «Спартак» (М)	10	5	3	2	13—9	13
5. «Арарат»	13	5	3	5	11—12	13
6. «Динамо» (К)	12	4	5	3	13—14	13
7. «Металлист»	13	4	5	4	12—13	13
8. «Помир»	13	2	9	2	11—12	13
9. «Динамо» (Ми)	13	4	4	5	12—14	12
10. «Днепр»	12	3	6	3	7—7	12
11. «Черноморец»	13	2	8	3	14—12	12
12. «Динамо» (М)	13	4	2	7	13—17	10
13. «Спартак» (Вл)	12	3	4	5	13—17	10
14. «Металлург»	13	3	4	6	8—13	10
15. «Локомотив»	13	3	4	6	11—17	10
16. «Пахтакор»	12	3	3	6	14—18	9

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

АГАР СИЗ ЎЗ КОРХОНАНГИЗ ЁКИ МУАССАСАНГИЗНИ ЁНҒИНДАН САҚЛАБ ҚОЛМОҚЧИ БЎЛСАНГИЗ — БИЗГА МУРОЖААТ ҚИЛИНГ!

ФАҚАТ «ФОТОН» КООПЕРАТИВИГИНА КАФОЛАТЛИ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ, ШУНИНГДЕК, ШАРТНОМА БЎЙИЧА КЕЙИНЧАЛИК ҲАМ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ БИЛАН ҚЎРИҚЛАШ-ЁНҒИН СИГНАЛИЗАЦИЯСИНИ ЎРНАТИБ ВА СОЗЛАБ БЕРА ОЛАДИ.

Мабодо Сиз кўпикли ёки кукунли, автомобилдаги ва бошқа саноат ўт ўчиргичларини зарядлаш ва қайта зарядлашда қийналаётган бўлсангиз — Бизга мурожаат қилинг!

Агар Сиз ёғоч конструкцияларга ёнғинга қарши ишлов бермоқчи бўлсангиз — Бизга мурожаат қилинг!

«ФОТОН» кооперативи ишларни давлат нархларида ва ўз материалларидан фойдаланиб бажариб беради.

Амалга ошириладиган ишларнинг ўз муддатида ва сифатли бажарилишига кафолат берамиз.

Бундан ташқари, савдода ОП-5 кукунли ўт ўчиргичлари ва босим билан ишлайдиган ўт ўчириш ичаклари (шланг) ҳам бор.

Корхоналар, ташкилотлар, кооперативлар ва бошқа манфаатдор шахслардан талабномалар қабул қилинади.

65-29-65 телефони бўйича қўшимча маълумотлар олишингиз мумкин.

Манзилимиз: 700143, Тошкент шаҳри, Луначарский узун кўчаси, 204-уй.

«ФОТОН» КООПЕРАТИВИ СИЗНИНГ ХИЗМАТИНГИЗГА ТАЙЁР!

«ФОТОН» КООПЕРАТИВИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

МАКУЛАТУРА ТОПШИРУВЧИ ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!

«УЗВТОРРЕСУРСИ» ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ИЖАРАЧИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТАЙЁРЛОВ КОРХОНАСИНИНГ

ҚАБУЛ ПУНКТ-ДЎКОНЛАРИДА

ҲОЗИРГИ ВАҚТДА

МАКУЛАТУРАГА АЙИРБОШЛАШ УЧУН ҚУЙИДАГИ НОМЛАРДАГИ КИТОБЛАР СОТИЛМОҚДА:

— «Ҳозирги замон саргузашти».
— Ю. БОРЕВ. «Сталиниада».
— Б. СТОКЕР. «Қонхўр».
— Р. ХАЙНЛАЙН. «Ёз эшиги».
— Б. САВИНКОВ. «Қўпорувчи хотиралари».
— Гр. АДАМОВ. «Икки океан сири».
— ЯПОН, БУРЖЛАР, ДРУИДЛАР БЎЙИЧА ҚЎРЪАЛАР.

Юқорида санаб ўтилган китобларга айирбошлаш учун макулатура топшириш мезони — 20 кг.

ҚАБУЛ ПУНКТ-ДЎКОНЛАРИНИНГ МАНЗИЛЛАРИ:

Олмалиқ шаҳридаги 1-ДЎКОН — Островский кўчаси (Марказий бозор ҳудуди).
Олмалиқ шаҳридаги 2-ДЎКОН — М. Горький номли клуб.
Чирчиқ шаҳридаги 1-ДЎКОН — Пионер кўчаси (11 ва 13-уйлар орасида);
2-ДЎКОН — Коммунистик кўчаси, 22-уй.
Оҳангарон шаҳридаги 1-ДЎКОН — Вокзалолди кўчаси, 3-уй.
Тўйтепа шаҳридаги 1-ДЎКОН — Ленин кўчаси («ВЛКСМ 40 йиллиги» кинотеатри ёнида).
Ангрен шаҳридаги 1-ДЎКОН — Комсомол кўчаси, 52-уй;
2-ДЎКОН — 31-мавзе, 10-уй.
Красногорск шаҳри, Совет кўчаси (автосервис ҳудуди).
Янгиобод шаҳри, Дукент посёлкаси, Октябрь кўчаси, 9-уй.
Бекобод шаҳридаги 1-ДЎКОН — Аббосов кўчаси, 37-уй;
2-ДЎКОН — 12 микрорайон.

Маълумотлар олиш учун телефон: 48-36-26.

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА МУАССАСАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Тошкент вилоят мева-сабзавот саноати Тошкент вилояти Орджоникидзе район агросаноат комплексининг Қибрай мевачилик-савдо корхонаси

ТУГАТИЛДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади: 700080, Тошкент шаҳри, 1-Қўйлиқ даҳаси, 21-уй.

Чирчиқ шаҳридаги ЎзКТЖМ ҳузуридаги «АСПЕКТ» жорий этиш ширкатининг йўқолган

БУРЧАКЛИ ШТАМПИ ВА МУҲРИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент вилоят ижроия комитетининг Ички ишлар бошқармаси раҳбарияти ва партия комитети Бошқарма Давлат автомобиль инспекцияси бўлими бошлиғининг ўринбосари, Тошкент вилоят Советининг депутати, милиция подполковниги А. Х. Зокировга онаси

Турсунхон ЗОКИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64672.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма — 5336.

Босмага топшириш вақти — 20.30. Босмага топширилди — 19.30.